

JONSBERGS TIDNING

SOCKEN OCH KYRKOKRÖNIKA

1952

R-KY

HAN SOM KOMMER

Matt. 24. 35—44.

Innan den stora katastrofen kom på Noas tid, gick livet sin vanliga gång på jorden: dagens små bekymmer av glädje och sorg fyllde tillvaron. En dag gick till ända och en ny dag mötte. Så fortsatte dagarnas rad, och få av dåtidens människor hade en tanke på att denna tidskedja snart skulle kunna klippas av. Man åt och drack och firade bröllop och familjehögtider och roade sig av hjärtans lust. Människor levde fram sin dag, möttes och skildes, utan en tanke på livets djupa allvar. Visserligen hade någon som hette Noa sagt att en fruktansvärd översvämning skulle komma, men det måste vara en gammal mans livliga fantasi som tog sig sådant uttryck.

Hade Noas samtida blott kunnat se några få veckor framåt i tiden, så skulle de säkert ha funnit hela sin dagliga, fåfängliga tillvaro meningslös. De skulle då med förskräckelse ha märkt att de slösat bort sitt liv på fåfängliga bekymmer och tidens tomma glädjeämnen. Ja, hur mycket av livet som låg bakom dem skulle inte ha förefallit dem som totalt bortkastat.

En människas sinne kan förnyas genom att hon möter andra människor. Men hos Noas samtida hade ingen förnyelse skett. De hade i varje fall inte påverkats till det bättre.

Vanemässigt och själlöst levde Noas samtida fram sitt liv. Så kom den förintande katastrofen. mötet med

floden. Plötsligt, överraskande kom floden. Utan föregående varning. Detta var vad man minst av allt hade väntat. Mötet med den framstormande floden blev så för dem en död i fasa och förskräckelse.

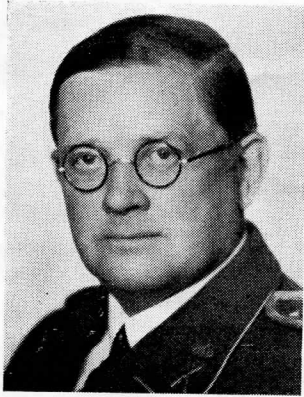
Varje möte innebär något ödesdigert på gott eller ont. Ett möte med någon annan kan bli avgörande för vårt liv på jorden. Där är Paulus på den dammiga karavägen mot Damaskus, utsatt för ett möte som vänder upp och ned på hela hans tillvaro. Ja, Paulus möte med den Osynlige på damaskusvägen har satt spår efter sig i den kristna historien alltsedan dess.

Eller ett annat möte: Petrus på översteprästens gård. Det är den Petrus som höll på att ljuga bort sitt liv men som efter mötet med Frälsarens blick blev till klippan, på vilken Kristus kunde bygga sin församling.

Det är de ödesdigra eller ödesmättade mötena som gestaltar livet. Livet är egentligen ingenting annat än ett ständigt mötande. Det är så mycket som kommer emot oss: den nya dagen, nya händelser, nya människor. Vi möter vänner och ovänner. Vi möter lyckan och olyckan. Friden och ofriden. Och det beror inte bara på vem och vad du möter. Det beror mest på dig själv: hur du möter allt som kommer i din väg. Möter du själva olyckan, men är samlad i själen och fast i din gudsförtröstan, så kommer du att resa dig igen, om än nedpressad till jorden.

RYNNA-KRIM

Överste Ivar Lindquist

MÖTE MED JONSBERG

Livet i våra tätorter, de må vara större eller mindre, skapar den nevrotiska nutidsmänniskan. Man jäktar till arbetet, man jäktar i arbetet. Man jäktar efter nöjen och man jäktar till nöjena. Bostadsbrist och trångboddhet gör sitt till.

Nervslitna och därför ofta trätgiriga trängs människorna på tåg, spårvagnar och motorfordon. Gatan och landsvägen har blivit en fara och trafiken kräver flera offer än t. o. m. kriget. Man jagar efter guld och finner slutligen endast tomheten. Fort, fort skall allting gå, men farten hinner aldrig lyckan fatt.

För den, som länge måst leva mitt uppe i detta slitande liv med ett ansvarsfullt arbete som dagligt bröd, är det en sällsam upplevelse att plötsligt befinna sig i en trakt, där jäktet saknar hemorts rätt och där en medfödd humor och en lugn trygghet hos människorna räcker till för att visa en vänlig uppsyn och, då så erfordras, ett hjälpande handtag, och där ett skämtsamt ord kan jämna ut vardagens små förtretligheter. Har man en följd av år varit nödsakad att trängas på bussar och spårvagnar i huvudstaden, är det en upplevelse att färdas med Arkösundsbusen, där förarnas glada, jovialiska hjälpsamhet och passagerarnas goda humör gör resan till ett nöje. Här erfordras sannerligen inte någon »vänlig vecka».

Arbeta kan man, vare sig arbetet utföres på fältet, i skogen eller på sjön. Man jäktar inte, man arbetar idogt och rationellt. Traktorernas smattrande ger sin ton åt intrycken.

Den, som från barndomen lärt sig älska skog och hav, finner här allt vad skog och hav kanskänka av skönhet och ro. Om våren prunkar skogsbackar och ängar i gult,

blått och vitt och havsvikarnas djupa blå skymtar mellan björk och ek, alm och al. Totalintrycket blir en färgsymfoni av stora mått. Om vårvällarna ljuder gökens lockrop snart sagt från norr och söder, öster och väster, och den, som kan vara tyst och stilla, får bli vittne till mötet mellan de två och hur de i virvlande dans leker bort över trädtopparna. Vingslag från sträckande svanar och tranor ger ett fridfullt inslag bland flygmaskinernas mullrande och går man tyst fram i skogen kan mötet med skogens invånare bli till en upplevelse, som inte förringas av att man ej behöver störa skogens frid med ett skott.

Så har intrycken mött mig sedan jag som en följd av läkarråd och ögonblickligt beslut plötsligt befann mig bosatt på Jonsberg. Mycket finner man av frid och harmoni i denna trakt, och som en sinnebild ligger den vackra kyrkan med sin sällsynt vackra klockstapel och välskötta kyrkogård. Traditionsrik och mäktig ligger Jonsbergs gård mitt emot kyrkan med utsikt över vattnen och inbäddad i almar och lindar.

Må idoghet, lugn och frid få fortleva i fredens hägn. Vål är tiderna hårda och freden kan synas hotad, men låt oss dock aldrig förtvivla om att kunna bevara den. Men låt oss ej heller misströsta om att, därest fredens välsignelse skall förmenas oss, dock kunna bevara vårt land i samma frihet, som vi hjälpa åtnjuter, till de ännu ofödda släkten, vars väl eller ve är beroende av vårt handlande. »Om du vill freden, så bered dig på kriget» var romarens ordstäv. Det kan för visso äga sin giltighet än i dag.

I Lindquist

Man har sagt att det sista mötet är avgörande. Det är ju den sista möjligheten att påverka någon. Det sista, avgörande mötet för människorna på jorden blir Människosonen tillkommelse, vilken skall ske lika plötsligt och oväntat som den framstormande flodvägen på Noas tid. Så har evangeliet sagt. Och det har ännu ingen vederlagt. Då skall vårt öde för tid och evighet slutgiltigt utformas. Det är den sista stora möjligheten att frälsas av nåd allena. Mötet med Människosonen blir det sista ödesdigra mötet inom tidens gränser och skall bli till min själs frälsning eller undergång.

För allt vad möte heter kräves förberedelse i någon

form. Noas samtida gick oförberedda mot katastrofen. Vi hinner ännu göra oss redo. Sanningen kan ännu göra oss fria. Vi har tid nog att komma underfund med att det finns mycken ondska kvar i världen, även i oss själva. Och från allt detta måste någon kunna frälsa oss. Den ende som kan göra det är Människosonen.

Tidens hjul rullar fort. Snart kan jordelivet vara en episod som är förbi. Men än är nådens tid. Än kan du möta den nya dag som kommer i ditt liv med en fast föresats att göra något av den, få ut något genom den, som gör dig skickad för mötet med Människosonen, Han som kommer.

FRÅN ADVENT TILL ADVENT

FÖRSAMLINGSKRÖNIKA

»Se, jag gör allting nytt.» Joh. Upp. 21 5.

Adventets tid närmar sig. Vi är på väg mot en vändpunkt. Höstens regndis skall ha ett slut. Vi ser fram mot en ljusare tid. Adventsstjärnor kommer att tändas i många hem och båda julens högtid.

Ljusbärande barn i kyrkan

Och det nya som kommer måste komma från adventets Konung, om det skall bli bestående. Människan kan egentligen intet nytt skapa. Den makten har endast Människosonen. Vad skall bli nytt? Vi tänker närmast på världen runt omkring oss: fred och goda tider. Men Människosonen vill omskapa våra hjärtan och sinnen, före allt annat. Sedan kommer det också att bli en ny himmel och en ny jord. Vår innersta längtan i adventets tid är också att få möta adventets Konung, som allena kan lösa våra hjärtans hårdhet.

Adventssöndagen 1951 inleddes det nya kyrkoåret med högmässa och nattvardsgång. Kyrkokören medverkade. Söndagsskolans barn gick i ljuståg och sjöng från altaret bl. a. »Vi äro Guds unga skara som kommer på Herrens bud».

I adventsveckan hölls en församlingsafton i Hemgården till förmån för församlingsvården. Kyrkliga syktens damer hade tidigare samlats till ljusstöpning i Hemgården och vid denna församlingsafton skedde försäljning av ljusen. Tillsammans med skänkta paket blev resultatet cirka 400 kr.

JULENS GUDSTJÄNSTER inleddes traditionsenligt med *julbön* på ålderdomshemmet.

Julottan firades kl. 6 såsom tidig högmässa vid levande ljus. Kollekten till Linköpings stiftsråd uppgick till 187 kr. Kollekten gäller ju ungdomsvården i stiftet och anses som synnerligen viktig.

Nyårsbön är den andra av årets gudstjänster, då endast levande lågor får upplysa Jonsbergs kyrka.

I *nyårsdagens* högmässa upplästes årets böndagsplakat enligt kunglig befallning samt uppgifter om folkmängdens förändring i församlingen under året 1951. Folkmängden, som vid början av år 1951 utgjorde 1.150 personer, varav 578 män och 572 kvinnor, uppgick vid årets slut till 1.136 personer, varav 573 män och 563

kvinnor. Församlingens folkmängd hade alltså under året minskat med 14 personer.

Trettondagens högmässa i Jonsberg blev en stor offerdag för missionen. Offerkuvert hade av kyrkorådet utsänts till ett antal kyrkligt intresserade personer inom Jonsberg. I kollekten vid högmässan nedlades i hävarna 600 kr. och under veckan inkom efteråt till pastorsexpeditionen 110 kr. och blev alltså den sammanlagda missionskollekten 710 kr. för trettondagens gudstjänst.

1. *sönd. e. trettondagen.* högmässan hölls som barn-gudstjänst med domkapitlets tillstånd, och efter gudstjänsten var ett stämningsfullt julspel anordnat i kyrkan under folkskollärare Erik Anderssons ledning med barn från Riddartorps skola som deltagare. Söndagsskolans julfest ägde därefter rum i Hemgården. Även konfirmander var inbjudna.

Dessutom hölls på grund av en förhärjande brand i en arbetarbostad vid Broxvik ett antal församlingsaftnar till förmån för de familjer som miste sina ägodelar vid branden. Insamlingskvällarna inbringade cirka 1.400 kr. kontant samt en hel del varor in natura, såsom säd, kläder m. m.

Bland församlingsaftnar under förvintern må nämnas bl. a.

3 *februari* i Riddartorps skola, då pastor Arne Larsson, Norrköping, berättade glimtar från Ungdomstingen i Västerås och Linköping.

6 *februari*, då sjuksköterskan, missionären Hertha Lodin gav intressanta inblickar i missionsarbetet från Dundee i Sydafrika, där hon verkar.

Den 12 *mars* höll syföreningen Systerkedjan sin försäljning i Arkösunds missionshus till förmån för den tilltänkta nya kormattan i Jonsbergs kyrka. Försäljningen inbringade 1.450 kr.

Passionspredikningar hölls i vanlig ordning ute i församlingens olika delar.

Skärtorsdag samlades en liten skara kring Herrens bord.

Långfredagen är i Jonsbergs församling en välbesökt gudstjänst.

Påskdagen. högmässan fick en särskilt högtidlig prägel genom invigningen av den nya kormattan. Församlingsborna hade gått man ur huse för att vara med om högtiden och även från öarna i skärgården hade många tagit sig in till fastlandet, så att kyrkan var nära nog fullsatt. Efter sammanringningen utfördes solosång, »Han är uppstånden», av fröken Sonja Klang, Norrköping. Sedan första versen av psalm 169 hade sjungits, framträdde i koret Systerkedjans medlemmar, vars talan fördes av fru Astrid Klang, som på föreningens vägnar till Jonsbergs församling, som i koret representerades av kyrkoherden och kyrkvårdarna, överlämnade kormattan med den förhoppningen, att den skulle bli till glädje och prydnad för Jonsbergs kyrka. Mattan kostar något över 3.000 kr. Den är vävd av Linköpings hemslöjd och i mönstret är invävda symboler av livets träd och korset. I högmässan deltog kyrkbussbesökare från Skärblacka och Linköping. De hade som färdledare köpman Bjelkhammar. Efter gudstjänsten var kaffesamkväm anordnat i Hemgården.

Onsdagen den 23 april var en församlingsafton anordnad i Hemgården till förmån för kyrkokörens verksamhet, varvid f. d. skådespelerskan Arna Högdal, från Helsingfors, talade. Med paketauktion och kollekt tillfördes kyrkokörens kassa cirka 400 kr. att användas till körens resor.

Onsdagen den 30 april, Valborgsmässaafon, firades vid Kålebo ordenslokal med majbål, fyrverkeri och sång av Ungdomslogen under Maj Kjellströms ledning.

Onsdagen den 7 maj hölls vesperandakt i kyrkan. Den inleddes med ljuståg och sång av söndagsskolans barn. Margareta Månsson sjöng en solosång och Maud Landqvist och Lennart Sandberg deklamerade. Efteråt följde samkväm i Hemgården, där den blinda evangelisten Rosa Zetterberg gripande vittnade om Guds makt och Guds godhet.

Fredagen den 16 maj hölls vesperandakt i kyrkan, där korta tal hölls av rektor Anna Edmar, fru Brita Hultgård och fröken Linnéa Lagerstedt. Kollekt till flyktinghjälp inbringade 176 kr.

Söndagen den 11 maj hade söndagsskolans barn och konfirmanderna utfärd till Skärkinds församling, där de fick ett gästfritt mottagande av herr och fru kyrkoherde Gustavsson.

Kristi himmelfärdsdag firades traditionsenligt Folknykterhetens dag med högtidstal av kyrkoherde Westholm samt kort vittnesbörd av major Elsa Hellman. Frälsningsarméns 1 kårs strängmusikkår i Norrköping medverkade under Nils Lindbergs ledning.

Pingsten. konfirmation på pingstafton och nattvardsgång på pingstdagen.

Måndagen den 3 juni for de båda kyrkliga sykreterna i två bussar till Gränna.

Lördagen den 23 augusti höll kyrkliga sykretsen sin försäljning i Hemgården. Och den inbringade cirka 2.700 kr.

Lördagen den 30 augusti hade konfirmander utfärd i buss till kontraktets konfirmanddag i Östra Stenby

12. *sönd. e. trefaldighet*, den 31 augusti, friluftsgudstjänst vid Arkö lotsplats. Tal av kantor Westerberg och kyrkoherde Odelborn.

13. *sönd. e. trefaldighet* firades De Gamlas dag såsom församlingsdag i kyrkan med predikan och nattvardsgång. Samkväm i Hemgården ombesörjdes av Systerkedjan.

14. *sönd. e. trefaldighet* var Östergötlands barns kollektdag i Jonsbergs kyrka. Samma dag gudstjänst å Hästö i Tullvaksstugan. Sammanlagda kollekten för Östergötlands barn blev vid båda gudstjänsterna 220 kr.

16. *sönd. e. trefaldighet* kl. 14.30 gudstjänst å Gräntsö hos fru Hildur Bergström.

17. *sönd. e. trefaldighet*, Den Helige Mikael's dag, samlades alla barn i skolor och söndagsskolor till barn-gudstjänst i kyrkan.

Tisdagen den 7 oktober firades nattvardsgudstjänst i kyrkan med anledning av kontraktets konvent.

18. *sönd. e. trefaldighet*, den 12 oktober, avgick gudstjänstbåt till Aspöja, där gudstjänst hölls i skolhuset. Tal av kyrkoherde Odelborn och kantor Westerberg. Musik till gitarr av Solvig Persson och Karin Söderholm.

Tisdagen den 21 oktober var Systerkedjan inbjuden till fru Märta Malmqvist, Norrköping. Vi blev gästfritt mottagna i hemmet av herr och fru Malmqvist samt fick dessutom tillfälle att bese hattfabriken.

Onsdagen den 22 oktober berättade lantbrukare Hans Nilsson i Hagerstorps skola om stiftsmötet i Linköping, där han varit församlingens ombud.

Alla Helgons dag, den 2 november, firades före gudstjänsten med en minnestund vid gravkapellet samt sång av kyrkokören från kapelltrappan. I gudstjänsten hölls parentation över de under året bortgångna.

Den 6 november firades Gustaf Adolfs-minnet traditionsenligt med fackeltåg och fanborg till kyrkan av hemvärn, scouter och lottor. Musik av Frälsningsarméns 1 kår i Norrköping. Tal av försvarsområdesbefälhavaren överste S. O. Agell.

JAG ÄLSKAR JONSBERG

Vi kan kalla vår hembygd Jonsberg. Det namnet existerar inte längre i verkligheten. Men namnet håller sig säkert levande ganska länge i tid som följer. Det är ett kärt minne för oss, som lever och bor här i dag. Därigenom att det utmärker den lilla plats i världsaltet, där vi först såg dagens ljus och där våra första steg tämjdes in.

Meningarna har förr, långt mer än nu, varit ganska delade, huruvida den del av Vikbolandet, där vi fått våra hem i den skogiga och bergiga terrängen, äger några skönhetsvärden, som kan försvaras. För 50 år sedan hade därpå svarats ett blankt nej. Men kulturen har fått hjälp av tiden att röja upp vegetationen för att skapa små paradiser i den karga och ogästvänliga ödemarken, som i våra dagar befolkas av söndags- och semesterfirande människomassor, som väljer ut från storstädernas brännande stenöknar för att svalka sig i insjö- eller havsvågor och njuta av den hälsosamma skogsluften.

Den som i våra dagar försvarar slättlandets skönhetsvärden mot den kuperade terrängen, seglar troligen inte längre i medvind. Att en massa gårdar på slätten, om än så vackra men med minst dussintalet av byggnadsstilar, i skönhetsvärde väger upp mot våra kullar, klädda med barr- och lövskog, större och mindre dalgångar med vackra röd- och vitmålade gårdar och småställen, vackra villor, instuckna i skogsterrängen, med ordnade rabatter, rader av fruktträd, en flaggstång på gårdsplanen, som bjuder vem som helst välkommen till de små nätta hemmen, skriver nog inte fem av tio under på i våra dagar. Därmed har mycket decimerats av den gamla uppfattningen även på detta område. Man kan få höra av svenskättlingar, som varit borta i flera decennier, att det inte stått stilla. De ser vid återkomsten bättre än vi, vad som hänt.

Vi har inga större sevärdheter, som vi kan göra en främling uppmärksam på. Men vi har vackra herresäten vid våra kuster med anrika, slottsliknande huvudbyggnader med flyglar, stor gårdsplan, allt i gammal herrgårdsstil, där ekar, almar och lönnar med sina väldiga lövverk skänker de stora fasaderna den skugga, de oundgängligen behöver. Det gamla ärevärdiga templet, varom kunde skrivas en hel del. Ett par hundra meter från kyrkan träffar vi stora allfartsvägen från Norrköping, som ålar sig fram genom den gamla kommunen förbi lägenheter, gårdar och byar för att slutligen, lik en flodfåra, mynna ut i Arkösunds fina bebyggelse, där vackra öar och holmar, inkilade mellan små blånande havsvikar, kantade av fina lövverk, speglar sig i de sommarsköna stränderna, där ett lotstorn i bakgrunden vakar över den fina idyllen

O. N.

KONFIRMANDER 1952

Ingvar Andersson
Ulla Andersson
Bengt Asklund
Gunnel Eriksson

Kurt Gustavsson
Alfons Hansson
Margareta Johansson

Marie-Louise Johansson
Karl Erik Johansson
Sven Karlsson

Urban Palmgren
Sonja Simonsson
Birgitta Svensson

Vígda í Jonsbergs kyrka 1952

Karl Axel Roland Månsson och Maj-Britt Elisabet Vilén,
Öbnebo

Nils Hilding Winqvist och Ulla Berta Kristina Andersson

Karl Otto Nilsson och Stina Margareta Svensson

Oskar Uno Bergström och Agnes Kristina Svensson

Erik Valfrid Blomberg och Berta Maria Gunilla Petters-
son

Kristian Kurt Nielsen och Svea Maj Birgit Ekström

*Här levs ej städs i rosengård,
Och mången prövning kan bli hård,
Behåll dem då, o Herre god,
I kärlek, som ger tröst och mod.*

Sv. ps. 234: 3.

Döpta 1951—1952

John Olof Anders Johansson, Nordanskog

Gunnar Christer Wågman, Nordanskog

Sven Erland Krister, Utsätter

Kjell Oskar Lennart Karlsson, Rumgården

Lars-Erik Gustav Andersson, Mönnerum

Karl Nils-Olof Andersson, Utsätter

Göran Roland Månsson, Öbnebo

Nils Gunnar Sahlin, Mönnerum

Mona-Rita Marianne Trygg, Norrköping

Anna Karin Agneta Regnstrand, Stockholm

Sonja Birgitta Rosén, Arkö

Lars Conny Roland Eklöv, Kålebo Oppgård

*Så håll utöver mig än din hand,
O Fader god utan like,
Och låt mig växa för livets land,
Som är ditt himmelska rike.*

Sv. ps. 515: 4.

Döda 1951—1952

Eugenia Matilda Westerdahl, Gröntsö

Karolina Ottilia Svensson, Florida, Arkösund

Karolina Charlotta Persson, Knutgården

Karl Johan Asklund, Arkösund

Edit Hertz, jordfäst i Jonsbergs kyrka

Hilda Karolina Olsson, Möddebö

Maria Augusta Karlsson, Karlslund, Kättinge

Elin Maria Nilsson, Alderdomshemmet

Adolfina Hellgren, Alderdomshemmet

Karl Alfred Eriksson, Utsätter

VI GÅR I SÖNDAGSSKOLAN

Söndagsskolbarn i Jonsberg

Söndagsskolbarn i Jonsberg

Ulla-Britt Andersson	Gun Johansson
Gudrun Andersson	Birgitta Lind
Ulla Andersson	Anders Lind
Ingvar Sahlin	Anna-Lisa Kronberg
Gun-Britt Sahlin	Bengt Grentzelius
Lilian Sahlin	Birgit Karlsson
Barbro Nilsson	Anna-Karin Svensson
Marianne Ahldén	Lars Inge Svensson
Laila Salminen	Inga Maja Hedlund
Lars Grimsell	Kerstin Pettersson
Rolf Hellström	Siv Pettersson
Margareta Månsson	Siv Åberg
Birgitta Sahlin	Maud Landqvist
Mari Almenberg	Valborg Karlsson
Lennart Sandberg	Monica Dahlström
Per Karlsson	Britt Johansson
Gun-Britt Karlsson	Bo Grimsell
Gunborg Karlsson	Gerd Johansson

Olov Konrad Persson, Lindö
Ebba Konstantia Lind-Rasmusson, Arkösund
Knut Nils Herbert Nilsson, Salsbäck
Konrad Nilsson, Alderdomshemmet
Maria Bernhardina Olsson, Arkö
Johan Wilhelm Andersson, Alderdomshemmet
Ebba Sofia Nilsson, Gottenvik
Olga Elisabet Boman, Alderdomshemmet

*Och världar skola hava slut
Och stjärnor slockna ut
Och himlar störta med vår jord,
Men dig, som tröstar på hans ord,
Ej när förgänglighetens svall.
Han lever, och du leva skall.*

Sv. ps. 108: 6.

Jonsbergsafton

Över 80 Jonsbergsbor i förskingringen samlades en kväll i våras på hushållsskolan Margareta i Norrköping.

Köpman Gösta Svensson hälsade välkommen och erinrade om hembygden. Östgötasången sjöngs unisont och violinsolo utfördes av köpman Gunnar Pettersson, som ackompanjerades av fru Lisa Karlsson. Fru Ingrid Karlsson läste dikter på östgötamål av Jonsbergssonen »Vik i Bo», Kyrkoherde Gunnar Odelborn visade sin Jonsbergsfilm. Därefter intogs tesupé, och minnen från hembygden ventilerades av de närvarande. Fru Märta Malmqvist läste ett par dikter. Det bestämdes att kyrkutfärd skall ordnas i vinter. Solosång förekom, och den trevliga aftonen, den första i sitt slag, avslutades med aftonbön och psalmsång.

ETT 50-ÅRSMINNE

Konfirmander år 1902

Då jag nu som 65-åring ser tillbaka, finner jag så många minnen, som varit inspirationskällor i mitt liv. Det är minnen från hem och skola, människor och händelser från min barndoms- och ungdomsbygd och från den bygd, där jag utfört mitt livs arbete. Bland de minnen, som lyser och värmer, står konfirmationstiden klar och strålände. I stilla stunder, under resor och färder, ja, under arbetets möda, har minnen av denna tid stått levande för mig.

Nu är 50 år gångna sedan jag konfirmerades i Jonsbergs kyrka 1902, och det ger anledning till några ord i detta hembygdsblad.

Det var första måndagen i september 1901 vi samlades på övre hallen eller vinden hos kyrkoherde K. L. Asproth. Vi var 21 pojkar och flickor, födda 1887. Det var inte så stort antal, men det var alla som var födda det året. Från Möddebo var vi två. Axel från Skomakartorp, som tjänade hos min far, och jag.

Sommaren hade varit ovanligt het och torr, men nu hade kommit regn, så höstsåden var fint uppkommen. Då vi kom från läsnings denna första dag, lyste solen över Hemgärdet, där den nysådda rågen stod raddrätt i sin rödgröna spröda färg. Den tände förhoppning om ett gott 1902, ett bedrägligt hopp, ty detta år blev så vått och kallt, då rågen låg nedtryckt mot marken med den insådda klövern genomväxt som en grön matta, havren blev frusen, innan den mognat, och måste skäras ibland, de dagar, då frosten satt i länge på morgnarna.

Kyrkoherde Asproth var en pliktrogen undervisare. Han arbetade med hela sin energi med oss varje måndag. Och han fick oss att arbeta. Till varje gång hade vi en psalm, fem berättelser i »bibliskan» och ett stort antal katekestycken i läxa. Det skulle kunnas utantill, och i stort sett kunde vi det, naturligtvis med en del brister.

Men det var inte bara att läsa upp sin utanläxa utan man fick också mängder av frågor. Var och en fick stå en lång stund och svara på flera frågor, innan kyrkoherden gick till nästa. Själv satt han vid ett bord framför murstocken på vinden, till vänster om sig hade han flickorna och framför sig pojkarna. Bakom honom på en pall låg våra biblar kvar under veckorna. Han talade högt, och satt svaret långt inne hos någon av oss, kunde han nog höras långt utanför. Hela tiden hade han silversuusdosan framme, och när han slutade med flickorna, låg där på golvet en svart driva, som han skingrade med sin stora snusnäsdud. Då pojkarna gått igenom sitt läxförhör, var en ny driva på andra sidan bordet. Snusdosan var en gåva av tacksamma konfirmander.

Vi hade stor respekt för den lille prästen med den starka stämman, och vad som hände en gång var för mig en oförklarlig djärvhet. Värme till vinden släpptes upp genom trappuppgången från en kamin nere i farstun. Kyrkoherdens trogna piga, Tekla, skötte eldningen. Hon kunde, fastän inte precis någon ungdom, inte låta bli att titta upp på oss pojkar. Det beslöt sig David i Sandskogen för att bota henne för. Han plockade en ficka full med småsten, och när Tekla kom, tog han en grabbnäve och kastade ner genom trappan. Stenarna hoppade från steg till steg, och det blev ett fasligt väsen. Tekla försvann och visade aldrig sitt ansikte uppåt vinden, när vi hörde henne lägga in i kaminen. Kyrkoherden var i färd med att förhöra flickorna, och han gjorde en vändning åt trappan till men släppte aldrig undervisningen. Episoden gled honom förbi. Han frågade aldrig efter den. Och Tekla hade ingen anledning att skvallra.

På söndagarna gick vi till kyrkan. Jag tror, att Axel och jag var i kyrkan nästan varje söndag. Vi skötte ladugården i Möddebo. Vid fem-tiden på morgonen började

vårt arbete och pågick tills det blev dags att göra sig i ordning för att gå till kyrkan. Jag minns ännu, att det var skönt i »läsbänken» att följa gudstjänsten. Fröken Thålin spelade orgeln, kyrkoherde Asproth predikade och skötte altartjänst, Johan på Mickelsö, »käppgubben», gick genom kyrkan, då han skulle upp i klockstapeln och ringa eller kom därifrån. Var man nyfiken och såg sig om, kunde man se orgeltramparen guppa upp och ned på sidan av orgeln uppe på läktaren. Kanske man sände en liten olovlig blick till läsbänken på andra sidan gången till flickorna. Anna, Sigrid och Siri och alla de andra, men huvudsakliga intresset var gudstjänsten, och då grundmurades den kärlek till gudstjänsten i kyrkan, som sedan följt genom åren.

Så gick hösten och vintern, och så kom våren 1902, en sen och kall vår. Nog kom stararna och satt och blåste på stugnocken, duvornas läte hördes från Sjöheden, orrarna spelade i Bråtskogen och Oxhagen, lärkan steg på dallrande vingar högre och högre över gårderna, och i asparna i Prästgårdens hage hackade spettarna så flisorna yrde. Men värmen kom inte. Snö och is låg kvar i skogarna. På pingstdagen, den 18 maj, skulle vi konfirmeras.

Inte ett löv fanns att kläda kyrkan med. Gottfrid Asplund och jag gick på holmarna och högg fina enar. Nedanför ett berg låg en av vinterns stora snödrivor ännu halvmeterdjup. Andra pojkar och flickorna plockade blåsippor och skaffade lingonris och enris till girlander. Så fick vi trädgårdsmästaren vid Broxvik till hjälp den dag vi klädde, och kyrkan blev fin till vår konfirmation. Jag fick ta med alla hem till Möddebo på kaffe, och jag minns jag tyckte, att pappa och mamma var bra snälla.

Så kom vår stora dag, pingstdagen. Vi fick vänta något på Ingeborg Bergman och Anna Söderholm, Arkö, som försenats på grund av tjocka under den långa rodden. Men så fick vi tåga in från vapenhuset hela stora gången fram. Vi var alla svartklädda, flickorna i långa klänningar. Farfar hade suttit hemma i Möddebo och sytt mina kläder, byxor och väst av nytt tyg men rocken av tyget från en rock, som far köpt på »stampen» i Norrköping. Den var tvungen att bli lite längre än den bort, och fickorna satt lite för långt ned, och — må man förlåta mitt fåfängliga hjärta — jag kände nog lite försiktigt, då jag gick genom kyrkan, var jag hade kanten på rocken.

Kyrkan var fullsatt. Mor hörde dåligt, och hon hade satt sig långt fram under predikstolen. Då jag såg henne i sitt svarta silkeskläde på huvudet och med sina goda, kloka ögon söka mig, tänkte jag: »Jag skall läsa, så hon hör mig».

I koret var bänkar framsatta. Flickorna gick till vänster, pojkarna till höger.

Kyrkoherden talade till oss från altaret över Ef. 1 17—19, och så började förhöret. Det var ett ingående förhör: tio Guds bud, trons artiklar, bönen, dopet och nattvarden. Kyrkoherden, som tog oss alla i tur och ordning, kom åter och åter igen.

Så samlades vi runt altarringen. Jag har sedan under åren hört många invändningar mot konfirmandernas

bekännelse. Men i den stunden, i den av oss smyckade kyrkan, i fars och mors och alla de församlades närvaro, med barndomens år bakom oss och färdiga att som unga människor gå ut till livets skiftande öden, var vår bekännelse ärlig, och den stundens förtätade stämning av högtid, allvar och gemenskap blev sedan ett stort minne i livet.

Då far körde oss hem från kyrkan, sa mor: »Du läste, så jag hörde det». Många människor har sedan varit vänliga mot mig och givit mig erkännansamma ord. Men aldrig har sådana gjort mig gladare än då.

På annandag pingst höll kyrkoherden från predikstolen sitt avskedstal till oss. Texten var Matt. 7·7. Flickorna tog snart till ögogen och även bland oss pojkar fanns nog en och annan tårad blick. Då kyrkoherden sedan talade till församlingen, var många djupt rörda, särskilt bland den kvinnliga ungdomen. Så minns jag många pingsthelger i Jonsbergs kyrka både före och efter min egen konfirmation. Man hade tid till samling, till eftertanke och besinning, livets stora stunder fick vara stora, högtid fick vara högtid.

Till slut samlades vi vid altarrunden till Herrens heliga nattvard. Vi fick så våra biblar, däri kyrkoherden inskrivit namn och födelsedag samt konfirmationsdag, angivet konfirmationstalets text, Ef 1 17—19, avskedstext, Matt. 7·7, samt sina minnesord, Rom. 8 kap. Vi fick även ett annat minnesord, Joh. 6: 63, som jag antecknat i min bibel.

Så tågade vi ut, 21 ungdomar, till vårt värv, en del till hälsa och långt liv, en del till död i unga år.

Vilka var vi?

I den ordning de finns på fotografiet framifrån och från vänster räknat följande: Anna Grentzelius, Fredriksdal, Sigrid Pettersson, Granebo, Anna Söderholm och Ingeborg Bergman, Arkö, Josefina Larsson, Knutgårdet, Hilda Svensson, Skallgårdet, Johanna Johansson, Rösäter, Alma Karlsson, Jonsberg, Siri Sahlin, Stenvik, Jenny Dahlin, Knutgårdshagen, Klara Andersson, Ramnäs, Arvid Lewin, Mönnerum, Gottfrid Asplund, Sandviken, Axel Månsson, Skomakartorp, Karl Johansson, Käfstebo, Konrad Karlsson, Lindö, Josef Svensson, Möddebo, David Karlsson, Sandskogen, Thure Jonsson, Jonsdal, Rickard Larsson, Häggebo, och Allan Sigvardsson, Kvarn (skriven. Vreta Kloster)

Dagen efter samlades vi några och tog ned dekorationerna i kyrkan. Flera var då redan hindrade av arbete. Arvid Lewin mönstrade på ett stort segelfartyg, som förde honom till Barcelona i Spanien.

Den första tiden tog jag allt ibland fram en ask med minneskort, ett slags visitkort från varje kamrat, med ett blomsterkort fäst över namnet. Alltjämt har jag i mitt arbetsrum det inramade fotografiet av kyrkoherden och kamraterna. Vi såg alla in i kameran utom kyrkoherden, sim inte ville visa sitt högra öga. Till detta kort går jag ofta. Minnet av mina ungdomskamrater och min konfirmationslärare blir mig kärare år efter år.

Josef i Möddebo
(sedan 1909 i Kumla, Närke)

VI HADE ETT VACKERT ALTARSKÅP...

GAMLA PROTOKOLL FÅR BERÄTTA

Protokoll, hållet vid ordinarie kyrkostämma med Jonsbergs församling den 31 maj, 1893.

§ 4.

Med anledning av väckt fråga att låta renovera kyrkans altarprydnad, eller det så kallade altarskåpet, beslöt stämman på tillstyrkan av kyrkorådet att en sådan renovering med det snaraste borde företagas och uppdrog stämman åt församlingens kyrkovärdar Magnus Jonsson i Djäknetorp och Albert Kjellgren i Skriketorp att där-om göra upp kontrakt med förgyllare Erik Pettersson i Norrköping, som inlämnat kostnadsförslag därå.

Protokoll, hållet vid extra kyrkostämma med Jonsbergs församling den 30 juli 1893.

§ 2.

Med anledning av gjorda yrkanden dels av riksantikvarien Hildebrand och dels av doktor R. Martin att församlingen skulle frångå sitt å ordinarie kyrkostämma den 31 sistlidne maj fattade beslut att restaurera kyrkans s. k. altarskåp samt i dess nuvarande mycket defekta skick deponera detsamma hos Kungl. Vitterhets-, Historie- och Antikvitetsakademien för att sedan hembjuda staten att köpa detsamma, var församlingen i dag kallad till extra kyrkostämma för att höras, om hon ville villfara dessa yrkanden. Efter en lång och mycket livlig diskussion, vari de allra flesta deltagare i den talrikt besökta stämman togo del, fattades enhälligt följande beslut: församlingen vill icke avhända sig altarskåpet utan själv fortfarande behålla detsamma, men som tidens tand under årens lopp farit mycket illa med skåpet, så att icke blott förgyllningen och färgläggningen till största delen är borta utan mycket av gallerverken och även åtskilliga bilder helt och hållet fattas, ville församlingen dels av fruktan att, om man icke med det första gjorde något för skåpets iståndsättande, det skulle inom några år vara alldeles förstört, dels av omtanke att bevara så mycket som bevaras kunde av det gamla konstnärliga skåpet, dels ock slutligen för att skåpet skulle vara en prydnad för församlingens tempel, även låta restaurera detsamma, och står alltså församlingen fast vid det redan den 31 sistlidne maj fattade beslutet att låta restaurera altarskåpet, dock med det uttryckliga förbehåll, att restauratören skulle låta de ställen, varest färgläggningen ännu var oskadad, få förbliva sådana de äro.

In fidem

K. L. Asproth
stämmans ordförande

Justeras:

Magnus Jonsson

Alb. Kjellgren

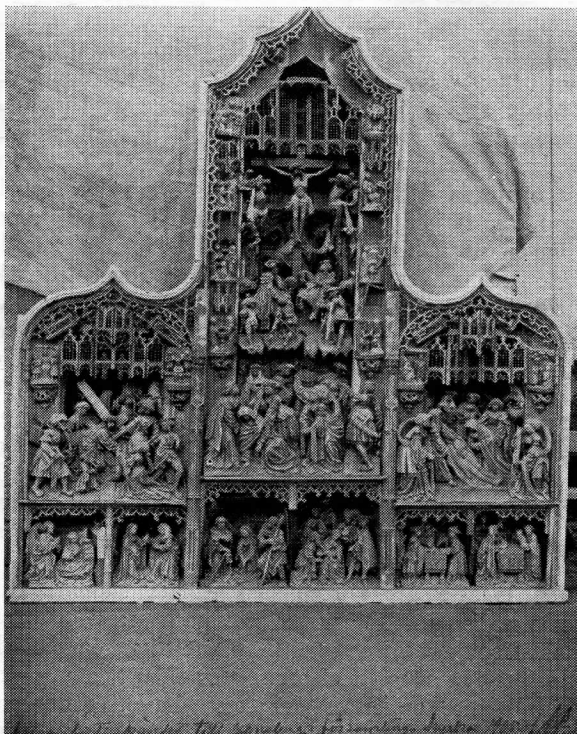
Protokoll, hållet vid extra kyrkostämma med Jonsbergs församling den 20 augusti 1893.

§ 1

Stämman erkändes vara lagligen kungjord.

§ 2.

Församlingen, som denna dag var kallad till extra kyrkostämma för att till Konungen avgiva underdånigt utlåtande i anledning av Riksantikvariens till Konungen gjorda underdåniga framställning mot den av församlingen beslutade restaureringen av församlingens altarskåp, beslutade att avgiva följande underdåniga förklaring:

Altarskåp skuret i trä, som tillhört Jonsbergs församlings kyrka

Till Konungen.

Emedan församlingens altarskåp under årens lopp och särskilt under de sista åren, sedan värmeledning införts i kyrkan, blivit mycket förfallet och skadat, så att nästan all förgyllning och stor del av färgläggningen var avfallen samt en del av gallerverken och även några av bilderna voro borta och skåpets dörrar, som funnos i ett av kyrkans kontor, icke hade kvar det ringaste spår varken av förgyllning eller färgläggning, och skåpet sålunda i dess bristfälliga skick icke längre utgjorde någon upplyftande prydnad för templet utan fastmer misspydande detsamma och verkade nedslående på tempelbesökarna, fattades på ordinarie kyrkostämman den 31 maj detta år av församlingen, övertygad om, att om icke något med det första gjordes för altarskåpets iståndsättande, det skulle snart vara alldeles förstört, driven av omtanken att bevara så mycket som möjligt av det konstnärliga skåpet och uppfylld av önskan att få skåpet till en prydnad för församlingens tempel, det beslutet att

restaurera skåpet och uppdrogs åt församlingens kyrkovärddar att därom uppgöra kontrakt med förgyllare E. Petersson i Norrköping, som erbjudit sig att verkställa restaureringen för 550 kronor.

Uppmärksamgjord av en artikel i ortens tidningar om skåpets påbörjade restaureringsarbete, infann sig å Riksantikvariets vägnar R. Martin hos förgyllare Petersson och tog altarskåpet i besiktning, varefter han infann sig här i Jonsberg den 21 sistlidne juli och framhöll för undertecknad ordförande och kyrkovärden M. Jonsson i Djäknetorp samt nämndemannen N. P. Jonsson å Jonsbergs säteri, att just den gamla färgläggningen och förgyllningen vore det viktigaste och värdefullaste hos skåpet såsom gammalt konstminne, och man därför borde gå varsamt till väga vid restaureringen och endast med lätt hand avtvätta de ställen, där färgläggningen och förgyllningen voro skadade, men gav för övrigt icke blott löfte till utan även förordade i och för skåpets bevarande, att förgyllare Petersson skulle få i stället för de delar, som fattades, tillverka nya sådana samt förgylla och måla icke blott dessa nygjorda delar utan även de ställen, där förgyllningen och färgläggningen var borta eller skadad, och genom en på sådant sätt verkställd restaurering skulle, så sade amanuensen Martin själv, skåpets konstvärde icke det ringaste förminska, och därjämte lovade han även sända något passande mönster till förgyllningen och färgläggningen av dörrarnas innansidor samt anhöll, att extra kyrkostämma, så fort ske kunde, måtte utlysas för att höra församlingen, om hon icke ville på det av honom föreslagna sättet restaurera altarskåpet. Förgyllare Petersson som då redan hade restaurerat några få bilder, till-sades att upphöra med arbetet, tills ny kyrkostämma hållits, vilken kyrkostämma utlystes till den 30 sistlidne juli.

Men tvenne dagar före den utlysta stämman ankommo skrivelser både från Riksantikvariern och från amanuensen Martin med anhållan, att församlingen icke måtte företaga någon restaurering av skåpet, utan i dess defekta skicke deponera det hos Kungl. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien för att sedan hembjuda det till staten till inlösen, vartill utsikter möjligen skulle kunna beredas om tvenne år. Även dessa skrivelser föredrogs stämman, men, såsom synes av det handlingarna medföljande till Riksantikvariern avsända protokollsutdraget, fattade stämman det beslutet att icke avhända sig skåpet utan låta restaurera detsamma, dock med iakttagande av de av amanuensen Martin först givna råden, eller att lämna de ställen, där färgläggningen ännu var oskadad, orörda. Att i beslutet icke nämnes något om att lämna den oskadade förgyllningen orörd, beror därpå, att på de få ställen, där förgyllningen ännu fanns kvar, var den så skadad genom remsor och små bara fläckar, att den vid en företagen restaurering måste avskrapas.

Sedan Riksantikvariern erhållit protokollsutdrag om detta stämmobeslut, avsånde han hit en skrivelse med tillkännagivande, att han dragit frågan om skåpets restaurering inför Eders Majestät samt med anhållan, att arbetet med skåpets restaurerande måtte vila, tills Eders Majestäts vilja i denna fråga bleve bekant. Och denna anhållan efterkoms genast, i det att förgyllare Petersson blev tillsagd att upphöra med restaureringen tills han finge vidare underrättelse härifrån, och hade Petersson

då efter sista stämman renskrapat, dock icke den oskadade färgläggningen, ytterligare 35 bilder. I detta läge befinner sig altarskåpet nu. Med anledning av Riksantikvariens i skrivelse hit gjorda anmärkning, att skåpet skulle bliva förstört, därför att det är överlämnat åt en hantverkare att restaureras, vill församlingen framhålla, herr E. Petersson är ansedd såsom en skicklig förgyllare, och det är endast förgyllningen, som han själv utför, till förfärdigandet av de delar, som fattas, samt till målningen använder han fullt därtill kompetenta personer likasom han ock lovat, att vid hela arbetets utförande rådföra sig med i antika sakers restaurering kompetenta och förfarna personer.

Något vidare har församlingen ej att andraga i denna fråga, utan vill församlingen härmed i djupaste underdånighet anhålla, att Eders Majestät i nåder tacktes medgiva det påbörjade men nu avbrutna restaureringsarbetets fortsättande, så att församlingen, så snart som möjligt, måtte till sitt tempels prydnad och till glädje för alla tempelbesökare få fylla den nu tomma platsen över altaret med det restaurerade altarskåpet.

Underdånigast

K. L. Asproth

kyrkostämmans ordförande

Uppläst, godkänt och justerat:

Ev. Taube von Block

Olaus Nilsson

N P Jonsson

Protokoll, hållet vid extra kyrkostämma med Jonsbergs församling den 4 mars 1894.

§ 3.

Efter att ha tagit del av Kungl. Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademiens till Konungen avgivna underdåniga yttrande rörande den påbegynta restaureringen av församlingens altarskåp, beslutade församlingen, då av Konungen henne blivit berett tillfälle till förnyat yttrande i denna sak, att avgiva följande underdåniga yttrande:

Till Konungen.

Först och främst får församlingen med avseende på Eders Kongl. Maj:ts Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademis underdåniga yttrande, att Riksantikvariern »fångt försökt att få församlingen att upphäva beslutet om en restauration, som skulle bliva en förstöring», anföra, att det av Riksantikvariern överklagade beslutet är i full överensstämmelse med i församlingens förut till Eders Kongl. Majt avgivna förklaring relaterade löftet, råd och anvisningar, som å Riksantikvariens vägnar genom amanuensen R. Martin först muntligen lämnats, visserligen ankom sedan skrivelse från Riksantikvariern med anhållan att församlingen skulle avstå från den tillämnade restaureringen och i dess ställe deponera skåpet hos Eders Kongl. Majts Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien, men i denna skrivelse såg församlingen endast en uttalad önskan att för akademiens räkning förvärva skåpet, vadan församlingen, som själv helst ville behålla skåpet, avböjde denna anhållan.

Församlingen beder att inför Eders Kongl. Majt få försäkra, att hon, vilkens kyrka är gammal och ärligen

tarvar rätt kostsamma reparationer och vilkens kyrkokassa belöper sig till endast något över tolv tusen kronor, icke skulle hava vidtagit några åtgärder för skåpets restaurerande, om hon icke ansett det nödvändigt för skåpets framtida bevarande från förstöring, vilken helt visst inom tio år skulle blivit fullständig, om skåpet, utan dörrar, utsatt för värme, fukt och kyla efter vartannat, orubbat fått stå kvar på sin gamla plats, ty det är just under de sista tio åren, sedan värmeledning blivit i kyrkan införd, skåpet med stora steg gått sin upplösning till mötes. Av fotografien kan man endast se, att en del av gallerverket och åtskilliga bilder äro borta eller söndriga, men ej huru delvis färgen och till största delen förgyllningen är avfallen eller skadad, ej heller huru under varje vecka just under det sista året, ja, rätt ofta under pågående gudstjänst stycken stundom av trävirket men mest av förgyllningen lossnade och föllo ned på altaret och golvet, så att det låg ej någon »överdrift» uti församlingen i den förut till Eders Kongl. Majt avgivna förklaringen fällda yttrande, att »skåpet i dess bristfälliga skick icke längre utgjorde någon upplyftande prydnad för templet utan fastmer misspryde detsamma och verkade nedslående på tempelbesökarna», utan var i full överensstämmelse med verkliga förhållandet, varom envar kan övertyga sig genom att taga skåpet och de ännu orörda bilderna i betraktande, och detta oaktat, att just de renskrapade bilderna voro de allra mest skadade.

Om således enligt församlingens mening altarskåpet redan förut misspryde templet och verkade nedslående på tempelbesökarna, skulle detta bliva förhållandet ännu mera, om skåpet, enligt det första av akademien framställda alternativet, skulle uppsättas på dess förra plats i dess nuvarande skick med två bilder, nyrestaurerade, 35 bilder renskrapade och alla de övriga bilderna i deras förra bristfulla skick.

Att enligt det andra av akademien framställda alternativet låta för »ganska betydande kostnader» i utlandet restaurera altarskåpet äger församlingen ej tillgångar till, varför församlingen, om hon ej kan få Eders Majts tillåtelse att fullborda det påbegynta restaureringsarbetet, nödgas att försälja det konstnärliga skåpet, och i så fall får församlingen enligt 26 kap. 6 § erbjuda Eders Kongl. Majts Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademi nämnda altarskåp till inlösen, och under önskan och förhoppning, att altarskåpet skall stanna inom Sverige, vill församlingen, ifall hon blir vägrad att fortsätta med restaurationen, begära såsom ersättning för skåpet endast tiotusen (10000) kronor.

Allra helst såge dock församlingen, att hon finge fortsätta och fullborda det påbörjade restaureringsarbetet, vilket församlingen härmed ännu en gång i djupaste underdånighet anhåller, att Eders Kungl. Majt i nåder täckes medgiva.

Underdånigast

K. L. Asproth

kyrkostämmans ordförande

*Magnus Jonsson
Alb. Kjellgren*

Uppläst; godkänt och justerat:

*Ev. Taube von Block
S. P. Svensson*

*Protokoll, hållet vid extra kyrkostämma med
Jonsbergs församling den 26 augusti 1894.*

§ 2.

Då församlingen för dess altarskåp, i det skick det nu befinner sig, blivit av godsägaren S. P. Svensson å Jonsbergs Säteri i härvarande församling bjuden femtusen (5000) kronor, beslutade församlingen, som ansåg, att altarskåpet i dess nuvarande skick, med två bilder nyrestaurerade, 35 bilder renskrapade och alla de övriga bilderna i deras förra bristfulla tillstånd, ej kunde såsom tempelprydnad uppsättas på dess förra plats, att i överensstämmelse med § 10 i Kungl. förordn. den 29 nov 1867 i djupaste underdånighet hembjuda Kungl. Majt och kronan nämnda altarskåp till inlösen för ovan nämnda summa, 5000 kronor, eller ock, om Kungl. Majt och kronan icke ville inlösa detsamma, underdånigst anhålla om tillåtelse att för nämnda summa få försälja detsamma till godsägaren S. P. Svensson å Jonsbergs säteri, och uppdrog församlingen åt kyrkostämmans ordförande att till Kungl. Majt och kronan ingå med protokollsutdrag härom.

§ 3.

Att justera detta protokoll nästa söndag före gudstjänstens början utsågos Kammarherren och Riddaren Ev. Taube von Block å Broxvik, inspektoren Elis Schermansson å Gottenvik och Hemmansägaren N. M. Nilsson i Fyrskeda.

In fidem

K. L. Asproth

kyrkostämmans ordförande

N. M. Nilsson

Justerat:

Ev. Taube von Block

Elis Schermansson

*Protokoll, hållet vid extra kyrkostämma med
Jonsbergs församling den 16 juni 1896.*

§ 2.

Ur protokoll, hållet vid Jonsbergs församlings förenade kyrko- och skolrådssammanträde den 16 juni 1896, föredrogs och upplästes följande: »§ 3, efter hållen överläggning beslutade kyrkorådet att tillstyrka kyrkostämman att fatta beslut om anskaffande av en ny altartavla i stället för det till staten försälda altarskåpet, och ville kyrkorådet uttala som sin åsikt, att härtill lämpade sig bäst en olemålning föreställande: Jesus välsignar barnen' eller ock något annat passande ämne samt att stämman utser en kommitté av tre eller flera personer, som har att gå i författning om en dylik altartavlas anskaffande så fort som möjligt». Kyrkostämman godkände till alla delar detta kyrkorådets förslag och valde till ledamöter i den härovan åsyftade kommittén underdocknad ordförande, S. P. Svensson å Jonsbergs Säteri och Magnus Jonsson i Djäknetorp.

Ex officio

K. L. Asproth

Justeras:

Olaus Nilsson

M. Jonsson

Så slutade enligt protokollen historien om altarskåpet.

GAMLA DAGSVERKSKLOCKAN

Gustaf Fröding berättar i en av sina dikter om Grevinans vällingsklocka, som sjöng om »blå välling och sur sill». Här hemma finns också en klocka, som berättat mycket för mig, om tider som gått, om hur den kallat till arbete och möda, till vila och ro efter mödosamma arbetsdagar. Den är så gammal, att den kom till under Karl Jakob von Blocks dagar. Då var dess stämma befallande och sträng och tongivande för hela bygden. Klockan 5 på morgnarna under den ljusa årstiden hördes dess malmröst över fält och skogar och så bjöd och kallade den sex gånger under dagen och klockan 8 på kvällen bjöd den till vila efter dagens möda. Sådan var den gilla gången intill åren omkring sekelskiftet 1905. Det var hårda dagar för bönder och torpare då. Nästan allt arbete vid herrgården skulle utföras av dem. De skulle vara färdiga till arbete klockan 5 på morgonen

Broxviks fideikommiss

efter långa marscher i skog och mark. Det fanns många stigar då, och alla gick till samma mål — herrgården.

På våren, då sådden skulle utföras, var det stor samling. Då kom bönderna med hästar och oxar under visst antal dagar. Det var ej fråga om det var brått med den egna sådden, den fick anstå tills man gjort sina dagsverken. Så skulle trädan brukas, där varje bonde hade sina tunnland att sköta och gödsla. Och så kom slätter och skörd. Då kom åter kallelse och bud, ångar och gården fulla av folk, män och kvinnor, gamla och unga. Och så höst-sådden, då varje bonde hade sina tunnland att mylla. Då vintern kom med snö- och istäcke över Bråviken då gick bud att utsyningen skulle köras hem. I tidiga morgonen gick det långa tåget av timmerkälkar förspända med hästar och oxar bort genom draget förbi Lönö och Stensö bort mot Säter och Skvättan i Kolmården, där lass skulle huggas, och så gick färden åter och man kom till gården i sena kvällen. I gamla kontrakt stod att »brev och skickebud skulle prompt och säkert framföras till den det sändt var». På kvällen sändes ett brev med en torpardräng från herrgården. På morgonen eller i ottan skulle det vidarebefordras till granngodsen, städerna eller ock till släktgårdarna i Gårdeby. Det var nog många förmaningar som pojken fick, då han skulle

ut i ett sådant ärende till en herre på ett granngods eller till handelspatronen i staden. Han skulle nog kunna sitta »Fader vår» både fram- och baklänges, så skulle han akta sig för att kliva på en matta, om det låg en sådan på en fläck av golvet, ty därunder var det troligen en falllucka, och så skulle han ej ställa ifrån sig piskan eller kappen av rönn, ty den var bra att ha mot både trolldom, sattyg och värk. Det var den bland folk gängse skräcken för dem som tillhörde en del ordenssällskap, som gjorde att man måste vara på sin vakt. Bud till torpare och bönder om arbetsplikt vid gården skulle framföras samma dag. Och så var det så mycket annat som kontrakten innehöll. Det skulle lämnas vissa kappar aska, som det tycktes vara mycket noga med, ty i gamla avräkningsböcker står det rest på aska, kummin, stop eller halvstop, lingon, vissa kannor. Lin och ull skulle spinnas och nöt skulle bindas, och torparnas hustrur skulle biträda vid gården med byk, brygd, slakt och skurning. Bönderna skulle också göra skjutsar till staden med gårdens produkter, då de skulle infinna sig vid gården på fredags-eftermiddagen för att lasta och sedan på natten åka till staden, avyttra lasten på torget och så hem och redovisa för affärerna på lördagskvällen.

Det var ett rörligt liv på gården. Där fanns tolv pigor förlåt att jag säger piga, men fröken fick man ej kalla tjänare då, ty rangskillnaden var mycket stor bland tjänarna och ett mycket långt steg mellan en kammarpiga och en svinpiga — och så en hushållsmamsell, en mycket myndig person. En sex å sju man med maten i herrgårdens kök, förutom alla hantverkare, som gjorde sina årliga besök vid gården. Och så folket från gårdar och torp, som var på arbete. På rasterna var det nog mycket glam och gyckel.

Ja, herrgården var samlingsplatsen för ortens folk i både arbete och lek. Bonde- och torparpojkar förde ofta sin brud därifrån, och med dem spred sig den förfinade herrgårdskulturen över bygden. Ja, det var då jag kände mig mäktig och stor, men nu är jag till det mesta tyst och det börjar bli ganska tomt och trist omkring mig. Jag lever på minnen blott — en ny tid har kommit

J—n

Vår söndagsskolfest

Vi började med att delta i högmässan i kyrkan, där kyrkoherde Odelborn predikade. Efter högmässan gick de yngsta med ljus och sjöng. Därefter uppförde barnen i Riddartorps skola ett julspele, som handlade om Jesu födelse. Det var mycket vackert. Därefter samlades alla i Hemgården, där barnen fick choklad och de äldre kaffe. Sedan var det lekar och ringlekar. Efter en stund kom jultomten med påsar. Han hade en liten jultomte med sig, som delade ut påsar åt söndagsskolbarnen. Den lilla jultomten hette Ulla-Britt Andersson från Jägerstor. När vi fått påsarna fick vi åka hem.

Att vara på en söndagsskolfest är roligt, och vi är tack-samma mot kyrkliga sykreten, som ordnat festen för oss.

Anna-Karin Svensson,
Mönnerum.

Några data om en Jonsbergsgård ☆ Gottenvik

I f. d. Jonsbergs socken fanns tre herrgårdar, och många, i synnerhet de äldre, talar gärna om sin kyrka med Jonsbergsbänken, Broxviksbänken och Gottenviksbänken. Några uppgifter om Gottenviks tidigare ägare har ej erhållits, men år 1500 ägdes egendomen av

Riksrådet Göran Gyllenstjerna,

friherre till Fogelvik i Tryserums socken. Död 1572. Erhöll Tryserums och Hannäs socknar i förläning år 1527, men dessa indrogs 1562—1564.

Erhöll Tunalän i förläning 1532, vilken förläning indrogs 1542.

Ståthållare på Kalmar 1559, slottsloven på Vadstena slott 1564.

Erhöll i förläning Atvids socken med Atvidaberg 1568, vilken förläning han behöll till sin död.

Egendomen ärvdes av hans yngsta dotter Margareta, död 1604 och begravnen i Häradsammars kyrka. Gift m.

Olof Olofsson (Mussleskal)

Död 1615.

Därefter hennes syster Annas sonson

Landshövding Ivar Nilsson Natt och Dag,

herre till Strömsta i Teda socken, Västerbyholm i S:t Johannis socken, Abäcksnäs i Gryts socken och Gottenvik i Jonsbergs socken samt Hlitenäs i Öxnevalla socken och Vänersnäs i Näs socken.

Landshövding i Gästriklands, Hälsinglands, Angermanlands och Härjedalens län. Död 1651.

Ärvdes av sonen

v. President Arvid Ivarsson Natt och Dag,

herre till Strömsta, Västerbyholm, Abäcksnäs, Gottenvik och Hyltenäs samt Kjuloholm i Kjulo socken av Abo län. Död 1683.

Hans dotter Anna Christina var gift med sin farmors sysslings sonson

Överståthållaren Knut Posse,

greve till Tisslegård i Folkhems socken samt friherre till Löfstaholm i S:t Olofs och Stora Benhamra i Vads socken, vidare herre till Gottenvik i Jonsbergs socken. Greve 1706. Död 1714.

Hans namn jämte Ake Ulfsparras på Jonsberg står på stora klockan i Jonsbergs kyrkas klockstapel.

Därefter ärvde sonen

Riksrådet Arvid Posse,

greve till Velamsund i Bo socken samt friherre och herre till Svanö i Harakers socken och Axholm i Fäckebo socken samt Tisslegård i Folkhems socken, ävensom Gottenvik och Rafnäs, den senare i Konungsunds socken, och vilken han tillhandlade sig år 1738. Riksråd 1839. Död 1754.

Sonen

General Fredrik Arvidsson Posse

ärvde sedan gården.

Herre till Gottenvik och Rafnäs.

Generalmajor 1772. Död 1794.

Därefter följde sonen

President Arvid Erik Posse,

herre till Gottenvik och Rafnäs samt Bergkvara i Bergsunds socken.

President i Göta hovrätt. Död 1825.

Ärvdes av de båda sönerna

Landshövding Fredrik Salomon Posse och

Bergsmästare Erik Ulrik Posse,

vilken sistnämnde ägde Gottenviks kopparverk.

År 1849 försälldes egendomen till bröderna

Justitiekansler Nils Samuel v. Kock,

död 1881, och

Major Hans v. Kock,

major 1852. Död på Gottenvik 1882.

Den senares änka

Grevinnan Octavia Lovisa Stackelberg

sålde Gottenvik år 1890 till

Greve Nikolai Paul Fromhold Stenbock,

död på Kolk (Estland)

Arvingarna sålde 1902 Gottenvik till

David Olsson,

död 1945 å Mem i Tåby socken.

Han sålde gården år 1918 till

Ingenjör G. Hellström,

som i sin tur sålde den år 1925 till

Professor Carl Axel Reuterskiöld,

död på Gottenvik 1944, varefter sterbhuset är ägare.

Manbyggnaden, som är av sten, med tvenne flyglar, är troligen uppförd omkring år 1810.

Till Gottenvik hörde flera gårdar i Rönö socken, bl. a. Vintersbo och Kårebo. Dit hörde också Arvidsbergs gruvor i Rönö socken, som lämnade kopparmalm till det år 1803 uppförda kopparverket. Gruvan var mycket givande till en början, men när malmen sinade, nedlades kopparverket år 1853.

55 —

Kyrkoporten står öppen

Varför står nu kyrkan där?

Det är inte svårt att svara på. Hon står där, därför att Gud vill att *alla* människor skola bliva frälsta och komma till kunskap om sanningen. Det har vi Hans eget ord på. Hon står där, därför att det en gång levde en man, som hette Jesus Kristus, och som levde och dog för vår skull, för att vi skulle få evigt liv. Hon står där, därför att detta livet *inte* är det enda som vi har, utan kommer att följas av ett annat liv, som egentligen är det enda, som är värt att kallas Liv. Där skall var och en av oss göra räkenskap för detta livet och där har var och en av oss möjlighet att genom tron på Kristus få del i det liv, som aldrig död.

För att varje människa skall få veta detta, har Gud ställt kyrkan mitt i byn. Det är om sådant det talas i kyrkan. Hela hennes gudstjänst är till för att göra detta levande för oss. Och nu vill Gud, att *alla* människor skola bliva frälsta — även du. Därför har han ordnat det så, att även du skulle ha en egen kyrka och en plats i kyrkan, som är *din* plats.

Kanske ler du en smula tvivlande och säger: Jag tror ändå inte riktigt på det där. Då svarar även jag med ett litet leende och säger: I så fall säger du motsatsen till vad Kristus säger; och nu får du verkligen ursäkta mig, om jag tror mera på Kristus än på dig. Eller tycker du verkligen, att det är skäl att lita mera på dig än på Kristus? Eller att lita mer på någon professor eller politiker eller tidningsredaktör i världen? Knappast. I så fall känner du inte Kristus.

Allvarligt talat: du förstår ju, att *om Kristus har rätt, så har du orätt och lever orätt, så länge du inte tar vara på Guds ord och så länge du låter den plats stå tom, som Gud har ställt i ordning åt dig, för att också du skulle bli Guds barn i all evighet.*

Och Kristus har rätt.

Bo Giertz,

Resa till Kanarieöarna stormvintern 1952

Ja, varför reser man egentligen till Kanarieöarna? Jo, faktum är att läkarna sedan långt tillbaka i tiden ansett öarnas klimat som utomordentligt sunt och välgörande för vissa sjukdomar, särskilt lung- och reumatiska. Och någonting måste det ju ligga i det faktum, att många människor under tidernas lopp sökt sig dit och blivit påtagligt bättre. Därmed inte sagt att det kan bota all slags skröplighet, långt därifrån. Är man mycket klen, bör man nog tänka sig för både en och två gånger innan man ger sig ut på en så pass lång resa, som, särskilt om man väljer sjövägen, kan vara nog så påfrestande. Har man upplevt Nordsjön en vinternatt i full snöstorm, 33 sekundmeter, och kallats upp på däck tillsammans med alla de övriga passagerarna och besättningen för att få veta vilka livbälten och livbåtar (de är nämligen nummerade) man skall använda sig av, är man rätt belåten på sjön för en tid framåt. Man förstår att det inte är för intet som tyskarna säger: »Der Nordsee Der Todsee». Men efter att lyckligen ha genomlidit Nordsjön, Engelska Kanalen och den fruktade »Biscayan», som den här gången förvånansvärt nog visade sig riktigt vänlig och human, jämfört med de andra haven, blev man snart nog blickad när man kände den ljuvliga värmen strömma emot sig. Utanför Sydspanien är det ganska varmt redan i januari månad, ungefär som på våren hemma hos oss. Men utanför Afrikas kust Kanarieöarna ligger i jämnhöjd med Sahara — är det Södern med stort S, Tropikernas varma, egendomligt lätta, torra luft man begärligt drar in i lungorna. Och snart har man glömt att man för bara några dygn sedan gastkramades av ångest inför den kokande häxkittel som heter Nordsjön.

Det var således Las Palmas, huvudstaden på La Gran Canari, den största av öarna sju till antalet vi skulle till. La Gran Canaria är inte vacker, sedd från sjön. Påminner närmast om en samling svarta slagghögar. Det är det ju faktiskt också, eftersom ön består av utbrända vulkantoppar och marken delvis är svart av stelnad lava. Dock, mellan bergen ligger det tropiskt fruktbara dalgångar med lantgårdar, som har stora arealer apelsin- och citronodlingar, bananer, tomater och potatis och så vinträdgårdar förstås. Själva stannade vi nere i staden för att ha så nära till badplatsen som möjligt. Den ligger nämligen mitt i staden och består av en flera kilometer lång naturlig sandstrand. Vattnet är så varmt, att man mycket väl kan bada året runt. Dessutom är det bitande salt och underbart rent och klart. Men så svallar ju också hela Atlantiska Oceanen utanför. Att beskriva själva staden är svårt, därför att det finns så mycket att tala om, att allt är så olika vårt eget och utrymmet räcker inte till. Man får ta fram några typiska saker, som fäst sig i minnet. Tro inte att man kan ägna sig åt ljuvligt sjuöveri i Las Palmas! Nej! »Uppe med tuppen» är parollen. Vid soluppgången väcks man av ett fruktansvärt oväsen, bestående av en kör av temperamentsfulla spanska tuppar, fasansfulla åsneskrin, getters bråkande, blandat med världens gällaste bilhorn (förmodar de var specialkonstruerade) Ju mer oväsen en canarisk chaufför kan åstadkomma, ju lyckligare är han nämligen. Alla dessa djur befinner sig runtomkring i staden, bofasta på husens tak, som alla är platta. Där har invånarna sin privata husdjursuppfödning samt en del köksväxt- och

blomsterodling, förutom att där tvättas och torkas kläder och leves en hel del gemytligt familjeliv. Det hela är mycket pittoriskt att beskåda. I hallarna och på torgen köpes foder till kreaturen. Där finns också alla sorters livsmedel och varor som man kan tänka sig. Ljuvliga grönsaker och frukter, apelsiner av en storlek som man aldrig får se här hemma. Stora knippor liljor, rosor och violer kan man få för ungefär tiondedelen av vad de kostar i Sverige. Fin getost, ägg, olika sorters fjäderfä, både slaktade och levande (som nackas på platsen, om man så vill), kött och fisk. Men ack, även myriader flugor lever där ett glättigt och ostört liv. Dessutom finns det långa rader av försäljare med, som det sades, antagligen smugglade varor. Las Palmas är ju en av världens största hamnstäder. Amerikanska cigaretter, whisky, nagellack, nylonstrumpor, läppstift, holländsk genever och likörer, apoteksvaror, förmodligen också narkotika. Men polisen tycks inte intressera sig mera ingående för saken. Folklivet är sannerligen brokigt. Ofta ser man högresta, ståtliga afrikaner gravitetiskt kliva omkring i vimlet i sina tjocka burnuser. Fräcka marockanska ynglingar i röda fezer försöker lura på godtrogna turister klumpigt gjorda förfalskningar av skinn- och silverarbeten till överpriser av kanske 100 procent. Det sötaste man kan få se på gatorna är de små spanjorskorna i 3—5-årsåldern. De är alla klädda som små prima balleriner i vida klänningar i pastellfärger, utsökt sydda och broderade, och alla ståtar de i små guldörhängen. »Det skall böjas i tid» etc. Det hemskaste är de gamla tiggargummorna, som dyker upp alldeles inpå en, utan att man hör det. De är nämligen barfota eller har fötterna inlindade i trasor samt är helt svartklädda i hemska paltor, så gamla och smutsiga att de skiftar i grönt. Det anses inte som god ton att inte ge dem något. Det är ju deras vällovliga yrke att tigga — och vem skulle annars ge dem något?

Det har sagts om Spanien, att det är ett av världens skönaste och intressantaste länder, men även ett av de grymmaste, och det kan man nog förstå och instämma i, även om man som en enkel turist under några månader inte har möjlighet att tränga djupare in i förhållandena. Dock, har man en gång varit där, måste man alltid längta tillbaka till solen och värmen igen, och alldeles särskilt under denna mörka och dystra regnhöst står »De lyckliga öarna», som de även kallas, för ens inre syn i ett förklarad soldis.

S N

Sommargäst i Jonsberg.

Guldmedalj till avgående kommunalman i Jonsberg

Före årsskiftet hade med anledning av kommunalsammanslagningen ett antal representanter för kommunens olika nämnder och styrelser med damer samlats i Hemgården till ett minnessamkväm, varvid överlämnades Landskommunernas förbunds förtjänstmedalj i guld till avgående kommunalnämndsordföranden *Arvid Danielsson*. Medaljen överlämnades av kyrkoherde Odelborn, som i ett anförande erinrade om medaljörrens mångåriga och förtjänstfulla arbete inom kommunen, för vilket han frambar sockenbornas varma tack.

Som ombud vid STIFTSMÖTET I LINKÖPING

Det är den 8 okt. På resan närmar vi oss stiftsstaden. Domkyrkans klockor kallar till morgonbön. Klockan är tio. En stor skara människor strömmar in genom kyrkporten. Domkyrkokören sjunger och sedan stämmer den unisona sången upp. Mäktigt ljuder sången under de höga valven, när en tusenhövdad skara stämmer in i den.

Därefter talar prosten Robert Hjalmdahl, Törnevalla, över orden i Kol. Verkligheten själv finnes hos Kristus. — Hos varje sund människa finns ett behov efter en verklighet, efter någonting att lita sig till. Det är en sanning som är grundad och bekräftad i många människors liv Verklighet hos Kristus. Kristus uppenbara sin verklighet för oss. Någon frågar: Finns det en Gud? Och hur skall jag lära känna Gud? Vår nu hädangångne ärkebiskop Nathan Söderblom yttrade vid ett tillfälle: Jag vet att Gud lever och kan bevisa det i religionshistorien. Se på Jesus, skall du finna Gud. »Om någon vill göra hans vilja, skall han förstå om läran är från Gud.» Inför Kristus avslöjas mitt inre. Inför Kristus upptäckes vår synd (ex. äktenskapsbryterskan, Joh. 4) Frälsningen är en verklighet. Frälsningen är en radikal förändring av oss.

Den svenska missionären fröken Greta Edström, bördig från Östergötland och på tillfälligt besök i hemlandet, talade om sin verksamhet i Syd-Rhodesia. Stiftsadj Sture Tisell, sjömanspastor i Norrköping, redogjorde för sjömanskyrkan och den kyrkliga sjömansvården i Norrköping, vars kostnader uppgår till 30.000 kr. årligen. Omkring 4.000 kr. kommer in i stiftskollekter, resten tiggas ihop. Av de 100.000 sjömän som varje år besöker Norrköpings hamn, kommer man i kontakt med cirka 12.000.

Domprostinnan Vivi Hammers talade om kvinnorrådets verksamhet inom stiftet och slöt sitt anförande med följande ord. Låt oss vara frimodiga! Kristi kyrka är stark. Gud ger kraft. — Kyrkoherde Eric Nilsson, Åtvid, talade om diakonistyrelsen och Olavus Petri-insamlingen. Han frågade: Hur skall evangeliet nå ut och sprida ljus? Diakonistyrelsen står inför stora uppgifter, och för att den skall kunna fortsätta sin verksamhet behövs pengar. Olavus Petri-insamlingen är avsedd att komma diakonistyrelsen till hjälp. Prosten David Myrgård redogjorde för söndagsskolans arbete inom stiftet. Biskop Ysander talade om ett söndagsskolbarns fråga vid ett tillfälle: »Varför skall Kristus komma, han är ju alltid hos mig?» Han erinrade också om ett ord av eklestiastikministern. »Nu vet jag att om än kristendomsundervisningen tages bort i vardagsskolan, kommer evangeliet aldrig att dö ut». Det finns cirka 500.000 barn i Sveriges samtliga söndagsskolor.

Pastor Hans Jensen redogjorde för arbetet vid ungdomsgården i Vårdnäs. Ungdomssekr. Anna-Greta Karlsson talade om ungdomsarbetet, som bedrivs dels bland juniorer och scouter, dels för utbildning av ledare. På frågan. Vad vill vi med arbetet? svarade hon. Ge en riklig glädje. Den riktiga tryggheten i ringen vid korset.

Efter en paus följde studiecirkelarbeta. Kyrklig film visades i S:t Larsgården och en missionsutställning i domkyrkans församlingshem. Från missionsutställningen, som visade avsnitt från arbetet i Afrika, Indien och Kina, var det ett ord av en Kinamissionär, som rinner mig i minnet.

Missionen vill lära de infödda att läsa, och som läsebok användes Luthers lilla katekes. När en omvänd kines lärt sig första budet: »Du skall inga andra gudar hava jämte mig», utropade han. »Det är evangelium för mig». Fri från fruktan för de stumma avgudarna, ägde han nu barnaskap hos den ende sanne Guden.

Följande dag kl. 8.30 var det nattvardsgudstjänst i domkyrkan med skriftetal av kontraktsprosten Baltzar Jennes, som talade över orden. »Gud kommer oss till mötes med sin nåd». En rik och stilla stund.

Därefter samlades vi på läroverkets aula, där domprost Gert Borgenstierna talade över ämnet: »Reformationsarv och nutidskyrka». Inledningsvis yttrade domprosten att kyrkan blir inte bättre, därför att hon blir gammal. Vad kyrkan bjuder på stiger inte i värde, därför att det stiger i ålder. Om kyrkans genombrott av någon anledning skulle ha börjat i går eller skulle börja i morgon i stället för för 2.000 år sedan så skulle kyrkan vara precis lika väsentlig, vad den bjuder lika nödvändigt. Det är kyrkan av i dag, nutidskyrkan, vår första omsorg gäller. Vad kyrkan gjorde i går är förgånget och kan aldrig göras om, och vad den gör i morgon vetvi inget om.

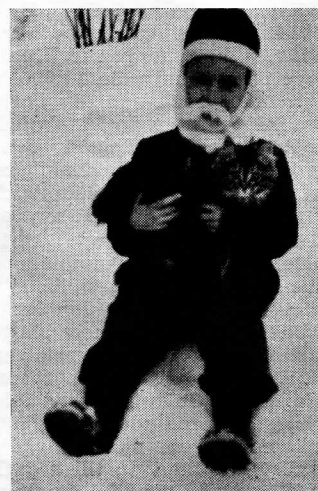
Till sist, yttrade domprosten, får vi vara stridsmän. »För himmel, ej för jord, vi gå till strids och glade äre.» Våra reformatorer vill endast peka på ordet. Reformationsens arv och nutidskyrkan, det är detsamma som din egen kyrka.

Under eftermiddagen gavs tillfälle att besöka missionsutställningen och att se filmen »Gud behöver människan».

Vid avslutningsgudstjänsten i domkyrkan, där Hedvigs kyrkokör från Norrköping medverkade, talade missionssekr. Hj. Brundin över ämnet: »Skall jag taga vara på min broder?». Det missionssekreteraren främst velat peka på, sammanfattade han till sist i följande ord: Ordets räddande röda tråd vill säga oss — Förstå! Trösta! Älska!

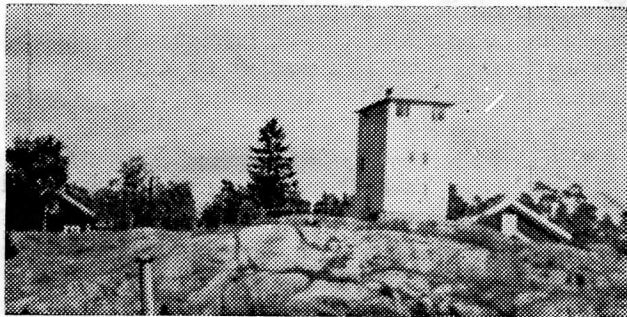
Stiftsmötet 1952 är till ända, men det budskap det velat ge, lever kvar i ett ljus minne.

Hans Nilsson

Jonsbergs jultomte 1951
Ulla-Britt Andersson

Skuggor och dagar från forna tiders Arkö

Arkö lotsplats

Historien om den gamla goda tiden i Jonsberg är ett lika märkligt som fängslande kapitel. I Norrköpings Tidningar av den 9 sept. 1950 skrev signaturen Vox en intressant artikel efter en intervju med fru Märta Malmqvist, lotsdotter från Arkö men numera bosatt i Norrköping. Efter 54 somrar på Arkö känner fru Malmqvist väl till Jonsberg och dess skärgård, bättre kanske än någon annan.

Hur många är det väl t. ex. numera, som tänker på att Arkösund, detta Norrköpings populära »Saltsjöbaden», egentligen bara har knappa 50 år på nacken och tidigare endast utgjordes av en obruten urskog, där det praktiskt taget inte fanns en enda människoboning, innan borgmästare Lothigius och ett par andra vid sekelskiftet äntligen kom och lät sätta spadarna i jorden bland urskogs-snåren för det blivande villasamhället. Såsom ett litet karaktäristiskt belägg för att ingen ännu under 1800-talet egentligen räknade med Arkösundsfastlandet såsom bebyggelseort kan bl. a. anföras, att den handelsbod (kombinerad med krog), som på sin tid etablerades här i trakten, ingalunda förlades på Arkösundslandet — vilket då förmodligen ansågs meningslöst — utan på en liten ö där utanför. Det var kort sagt vattnen och öarna, som verkligen betydde något! Det var där som det fanns liv och rörelse, medan det nuvarande Arkösunds samhälle däremot endast utgjordes av ett folktomt impediment. Härvidlag kan man verkligen tala om en radikal metamorfos under loppet av bara fem decennier.

Arkösundsarkipelagen är ett stort och omväxlande »ömoln» för sig. Längst i öster ligger de bränningsomspolade Hankskären med de tjugusig folktomma Lundaöarna litet längre söderut — ett sommarparadis, som måste komma det att långtansfullt hetta om kinderna på varje sann skärgårdsälskare — och mot nordöst den ståtliga Korsön och den legendariska Lindöjaarkipelagen, numera framlidne »Lindöjakungens» forna furstendöme. Men den mäktiga inre ryggraden i denna övärld utgöres av de relativt stora öarna Gränsö, Björkö-Aspö, Hästö och Arkö, på vilkas insida Arkösundets traditionella inseglingrännan (som f. ö. häromdagen frekventerades av ett danskt lastfartyg på ej mindre än 13.000 ton, vilket nog utgjorde en rätt ovanlig sensation där borta!) slingrar sig fram. Numera inlöper stora ångbåtsfarleden söderifrån i en bekväm rak linje mellan Stångskär och Ö. Kopparholmen, medan den förr däremot huvudsakligast fick göra den besvärliga och riskabla kroken mellan Arkölandet och Brändö i öster, en led som numera mest användes av mindre båtar.

I denna mångskiftande övärld torde Gränsö (som var officiell lotsplats redan under den tid, då Arkön endast var s. k. uppassningsställe, lydande under Gränsön) i gamla tider ha varit den kulturella och administrativa huvudön, medan det mera skogiga och bergiga Arkö trots sin storlek då torde ha spelat en i huvudsak underordnad roll. Det kan på tal om forna tiders lotsväsen kanske tilläggas, att Gränsölotsarna i den gamla tiden betraktade Hävringelotsarna vid Oxelösund såsom synnerligen arga konkurrenter om näringsfånget, varför det inte alls var ovanligt, att man då till dags kunde få se både Gränsö- och Hävringelotsar i full konkurrens om »kunderna» ligga

ute till sjöss med sina lotsbåtar för att passa på eventuellt inseglande fartyg — tydligen resonerade som så, att »den som kommer först till kvarn, får först mala».

Gränsön var också av allt att döma den tidigast uppodlade av öarna i de där trakterna, och gamla vackra Gränsö gård (som i forna tider länge tillhörde fru Malmqvists släkt och därför för några år sedan återinköptes av den nuvarande familjen Malmqvist att besitta såsom släktgård med en arrendator skötande det aktuella jordbruket) har också åtskilliga byggnadsdetaljer och andra karaktäristiska minnen från forna tider i bevar. Särskilt lägger man kanske märke till en pittoresk sjöbod på tomten med ett par hundra år på nacken — en vördnadsvärd stuga med åtskilliga intressanta gammaldags arkitekturdetaljer, vilka bl. a. på sin tid i hög grad intresserade skärgårdsälskande konstnären Rolf Mellström vid ett besök där ute för litet sedan.

Det var också här ute i krokarna, som den namnkunnige mästrelöten Nils Petter Lindström bodde, farfar till fru Märta Malmqvist och utan all tvekan ett av de största skärgårdsoriginal som någonsin levat — men dessutom en ovanligt pigg och livad själ, »trots» att han egentligen också var av ganska religiös läggning, och sällan försummade någon högmässa i Jonsbergs kyrka, ehuru han måste ro eller segla milslångt fram och tillbaka för att komma dit.

Om Nils Petter och kyrkligheten går det åtskilliga goda historier, varav åtminstone en resulterat i ett regelrätt ordstäv, som lever kvar än i dag här i Östergötland. Därmed förhåller det sig så, att Nils Petter, som hade en ovanligt stark och också inte direkt vacker sångröst, alltid med liv och lust deltog i kyrkosången och härvid mestadels utan svårighet överröstade alla de andra. En dag, när någon känslig själ inte tyckte, att farfar Nils Petter sjöng riktigt rent, gav han honom en knuff i ryggen och viskade:

— Du sjunger inte rent, Nils Petter.

Men denne vände sig bara helt lugnt om och replikerade:

— Det går an till att ändra det, varpå han tog upp en ny ton, som var ändå falskare än den förra! Och just det där »det går an att ändra det, sa Nils om sjungningen» har faktiskt blivit ett ordspråk i trakten.

Vilket f. ö. Nils Petters sondotter, fru M., nyligen lustigt nog själv fick erfara, när hon en dag för inte länge sedan vid ett torghandelstillfälle bad att få en annan melon än den hon först tittat på.

— Jaha då, det går att ändra det, sa Nisse om sjungningen, svarade genast den unge torghandlaren.

— Ni anar nog inte vem den där Nisse var? inföll då den förvånade fru M.

— Neej, det där är bara ett gammalt ordstäv, det säger pappa, svarade torghandlaren.

Det var också Nils Petter Lindström som en gång råkade komma för sent till kyrkan, så att psalmsången redan börjat när han steg in, varför en god vän i en av bänkarna viskade:

— Du kommer allt för sent te sjungningen i dag, Nils Petter.

— Äsch, svarade denne och krängde lugnt av sig rocken, då ska en väl snart kunna sjunga ifatt.

Varpå han tog psalmen från början i raskare takt än vanligt och snart var i kapp alla andra, som han förresten som vanligt ledigt överröstade.

På tal om Nils Petter Lindström och religionen, vill vi inte heller underlåta att berätta historien om aktersnurran. Saken var den att Nils Petter på gamla dar skaffade sig en utombordsmotor, förresten den första som fanns på de där breddgraderna. Gubben var förstas ganska stolt över sitt nyförvärv. Nils Petter var som sagt därtill en trevlig och toujours karl, kring vilken folk gärna samlades för en pratstund, och så en dag, då en mängd pampiga »gubbar» från staden med bl. a. gamle rådmän Beckman i spetsen råkade sammanstråla med Nils Petter, bad han dem följa med ner till bryggan, så skulle han visa dem sin nya fina aktersnurra.

Men som vanligt, när man vill visa sig på styva linan, gick demonstrationen »rakt åt pipan», som det heter. Gubben evade och evade i sitt anletes svett, men motorn ville inte tända, och slutligen vände han sig om alldeles röd i ansiktet och med möda undertryckande några i och för sig berättigade kraftord, varefter han allvarligt utlät sig:

— Ja, det skall jag säga herrarna, att det är minsann inte lätt att vara religiös, när en har en sån här motor!

Ett annat bevingat ord ur Nels Petters uttrycksfulla vokabulär härleder sig för ovanlighetens skull från landbacken. Saken var den att fru Malmqvists fader, lotsförmannen Anton Lindström, så inbiten sjöman han var, också alltid tyckte det var roligt att köra hästar. Så begav det sig en dag, att Nils Petter och sonen Anton var på besök hos en släkting vid en gård inne på Vikbolandet, där de omsider fick låna en hästskjuts, med vilken Anton ville bjuda sin pappa på en åktur. Nils Petter, som kände sonens djärva och oförvägna sinnelag och även hört berättas att han brukade köra i ovanligt våldsamt takt, drog sig i det längsta för äventyret men gav dock slutligen med sig, varpå man äntligen körde i väg. Det dröjde dock som vanligt inte länge förrän hästarna fallit i en sträckt galopp, som nästan liknade fullt sken, men då hade Nils Petter fått nog, ty han grep plötsligt tag i framsätet och skrek med sina lungors fulla kraft:

— Anton, Anton, sk o t a i n, sk o t a i n!

Nils Petter var, som man kan förstå, en mäktig populär person i sina trakter, inte minst omtyckt av hov- och operasångerskan Mathilda Jungstedt-Reutersvärd, som under många somrar bodde på Hästö hos en dotter och måg till Nils Petter. Allra mest känd var han kanske dock genom sina mellanhavanden med kungliga familjen, som ävenledes mycket väl kände till den pigge Arkö-veteranen. Särskilt var detta fallet i fråga om drottning Victoria, som under en följd av år brukade passera Arkösundet på kungaskeppet Drott och då alltid befallde befälhavaren ombord att sakta farten, när man passerade Nils Petters gård på Gränsölandet. Det slog nämligen aldrig fel, att inte gubben då stod i givakt i sin sköteka ute på sundet och ivrigt viftade åt drottningen på Drott, allt under det att han svängde med mössan och med tordönsröst ropade:

— Gud bevarare hennes majestät drottningen

En gång hade emellertid gubben reda på att han händelsevis hade en systerson vid namn Engström ombord bland besättningen på Drott, och då han givetvis gärna också ville hälsa sin släkting, samtidigt som han måste skynda på ordentligt eftersom kungaskeppet obehagligen gled förbi hans lilla eka, så ropade han den gången med sina väldiga röstresurser:

— Gud bevarare hennes majestät drottningen, finns det nån som heter Kalle Engström ombord?

Alltsammans i obruten svit, så att säga. Vilket givetvis väckte en viss glad munterhet bland hovet ombord. Men medan drottningen som vanligt lystrade till ropet och vänligt vinkade tillbaka från däck, lyste däremot den blyge Kalle med sin frånvaro. Han hade nämligen helt generat gått och gömt sig under däck.

En gång gick för övrigt drottning Victoria med hela sviten i land vid Nils Petters gård på Gränsö.

Är det du som råar om den här vackra ekbacken? frågade drottningen.

— Ja, det är det, ers majestät, svarade gubben helt stolt. Och när drottningen då undrade om hon och sviten möjligen fick slå sig ned i backen ett slag för att intaga litet förfriskningar i det gröna, så nickade han genast vänligt och replikerade helt kordialt:

— Då får ho så gärna så

Denna gång alltså glömmande det vanliga »majestätandet» men lika uppskattat för det.

Både Nils Petter — som tidigare ägde Lindöja, där han efterträddes av den ryktbare »Lindöjakungen» Bergström men senare flyttade till Gränsö — samt sonen Anton Lindström fick f. ö. också flera tillfällen i livet att stifta bekantskap med både Oscar II och dåvarande kronprins Gustaf, då dessa båda förlade sina skärgårdsjakter till Arköarkipelagen. Kungligheter tog nämligen in hos lotsarna

Müsterlotsen N. E. Lindström Lotsälderman A. Norling

på Arkö, och Oscar II bodde just i Nils Petters tusculum. Som minne av majestätet fick han också en vacker silverbägare med kungens monogram, som finns kvar i släkten än i dag.

Om den nyssnämnde »Lindöjakungen» har vi flera gånger tidigare berättat, varför vi kan förbigå honom nu. En annan känd skärgårdspatriark i den gamla goda tiden var emellertid lotsäldermannen och hemmansägaren Anders Norling på Gränsö, fru Malmqvists farmors fader, en ståtlig och respekterad veteran med prydlig skepparkrans men inte alls så skämtsamt upplagd som den oförglömmelige Nils Petter. Dennes son — alltså fru M:s fader — var ävenledes en märklig man, inte minst genom sin allmänt omvitnade skicklighet såsom lots. Man kan nog också säga, att han gick en förtidig död till mötes just genom sin oerhörda ambition i kallet — han förfros nämligen huvudet en gång när han på en ångbåtskaptens begäran i vinterstorm och dimma lotsade ut ett fartyg från Norrköping, trots att flera andra fartyg vid tillfället välvisligen avstod från att gå ut och i stället ankrade upp just på grund av kylan och tjockan.

Dessförinnan hade han emellertid lyckats överleva ett annat vådligt äventyr, som så när kunnat kosta honom livet. Han hade lotsat ut en båt i storm och mörker, och när han inte kom tillbaka till Arkö, trodde man att han hade omkommit. En undsättningsexpedition gick ut för att leta i nattmörkret men förgäves, vilket inte var så underligt, eftersom Anton L. efter fruktansvärda strapasser tagit sig i land på Gula Utterklubben flera kilometer längre ut till havs, en liten kobbe, som de iskalla sjöarna nästan sköljde över i stormen. Just när räddningsmanskapet definitivt ämnade ge upp hoppet och vända om hem sade emellertid en av lotsarna, att han hört någon ropa. De andra hörde visserligen ingenting, men lotsen i fråga hörde ropet två gånger till, sade han, och gav sig inte heller förrän han styrt kurs efter dessa rop och fått de andra med sig längre ut till havs, varigenom också Anton Lindströms liv omsider räddades. Men det egenomliga var, att något rop givetvis inte kunde ha hörts på denna långa sträcka. L. hade f. ö. inte heller ropat! Som den varmt religiösa man han omsider blev, tillskrev han därför räddningen på äldre dar den bön han bett om räddning där ute på skäret i mörkret och stormen. Han hade nämligen i ensamheten lovat den högste att för framtiden ägna sitt liv åt Herranom, om denne frälste hans liv. Inte undra på att det blev liksom en väckelse efter denna sällsamma upplevelse.

Anton Lindström var över huvud taget en ovanligt djärv och våghalsig man. Han drogs — liksom de flesta andra i släkten; om en broder till fru M., numera sjökaptan i Sveabolaget, skulle t. ex. hela äventyrsromaner kunna skrivas, inte minst från krigsåren — tidigt oemotståndligt till sjöss, dit han också vid 14 års ålder definitivt rymde, trots att föräldrarna vid det tillfälle, då »debutfartyget» passerade Arkösundet med kursen ut till havs, stod i sin eka och ivrigt ropade:

— Anton, käre Anton, kom i land!

Den flerhundraåriga
sjöboden på Gränsö

Han gick vid den tiden i Norrköpings läroverk, där han var skolkamrat med bl. a. Albert Engström och hovpredikanten Gustaf Malmberg, som förresten häromdagen genom företeende av gamla gulnade skolbetygskataloger lustigt nog kunde påvisa, att det inte alls var på grund av någon svårighet att följa med i undervisningen som Anton rymde till sjöss, utan bara en oemotsämlig sjömanslängtan. Enligt katalogerna i fråga stod nämligen Anton vid den tiden i själva verket bland de främsta i kunnighet bland lärjungarna i klassen. Då till dags numrerades vanligen eleverna efter kunskaper och flit, och Anton Lindström stod enligt hovpredikantens minnesmateriel ett läsår såsom nr 4 från toppen, ett annat rent av som »trea» osv.

Han drogs emellertid tidigt från läxorna till hamnen, som ständigt lockade honom — sjömansblodet är i sanning »ein ganz besonderer Sanft», och han var ju också i det avseendet »ärtligt belstad», så att säga. Djärv och äventyrlängtan var han som sagt också — vilket inte minst framgår av den lustiga episoden, då han »tog chansen» och höll på att segla i kvav på väg till sin egen lysning! Så småningom stadgade han sig emellertid, tog styrmans- och skepparexamen i Västervik och blev omsider både lotsförman och ordförande i Sveriges lotsförbund samt slutligen också stadsfullmäktig, där han f. ö. var övertygad högerman.

Ett av fru Malmqvists dystraste minnen från Arkösundsskärgården är, berättar hon vid en pratstund, den hemska episoden när den stora lastångaren Bur en gång kring sekelskiftet gick på grund i full storm och förläste med man och allt, enligt uppgift cirka 17 personer, däribland befälhavaren kapten Fleetwood, som f. ö. en fröken Louise Kinnander enkom rest till mötes just då för att »hälsa honom välkommen vid Arkö». Bur — vars masttoppar därefter länge och väl var synliga ovan vattenlinjen söder om Arkö — var på väg in i lotsbåtens kölvatten men förlorade kursen i mörkret och gick på en osynlig grynnan.

— Ja, det har i sanning inträffat många nattmörka tragedier här ute under årens lopp — särskilt förr i tiden, då säkerhetsförhållandena var oändligt mycket sämre än nu, och det fanns då familjer, som förlorat både en och två söner på havet, kanske rent av familjefadern också, anmärker fru Malmqvist vidare. — Men man minns ju trots allt helst de ljusa och glada inslagen i tidens väv, och dit måste jag, förutom farsgubben själv, också helt naturligt gärna räkna gamle farfar Nils Petter, som alltid var frispråkig, folkkär och glad och antagligen inte hade någon fiende i hela världen. Ty även humorn är förvisso något av en gudagåva, som sannerligen behövs ibland för att förgylla upp livet, som ju annars inte alltid är så lätt precis. Men en trygg och stillsam humor med en god portion sunt förnuft och levnadsvisdom på djupet är över huvud taget något som ofta utmärkt östgötaskärgårdens vindgarvade inbyggare.

Det är ett sällsynt präktigt och gediget folk, och kanske är det också därför, som jag alltid trivts så innerligt bra här ute på Arkö, där jag känner att det finns sega rottrådar, som binder vid det förflutna, anmärker till sist oförbrännliga lotsdottern och Arköentusiasten fru Märta, som förresten inom parentes sagt för inte så länge sedan överraskade det pittoreska lotskontoret nere i Medelhavshamnen Marseille med en lotsakkunnig visit helt apropå, varvid hon och Marseillelotsarna på verkligt rekordkort tid blev de bästa vänner i världen, allt medan den ävenledes ganska sjöbitne äkta maken filmade evenemanget för fullt! Det gamla lindströmska sjömansblodet har tydligen ännu inte vattnats ur stamträdet, den saken är klar,

och det märker man minsann också på alla båtarna omkring sommarvillan på Arkö.

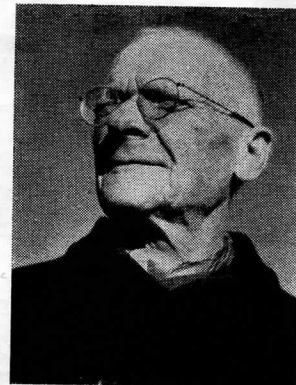
Och för vår ringa del har vi bara att livligt instämma i omdömet, att Arkö är en plats där man verkligen känner att man trivs — och där det öppna havets saltstänkta vindar på ett stimulerande sätt blandas med innerskärgårdens solmängda klorofyll- och honungsdofter i en ovanligt harmonisk syntes mellan hav och land, vilken nog också inte så litet återspeglas i inbyggarnas pigga, »dubbelbottnade» och mångfacetterade kynnen, som präglas både av jordisk trygghet och det rörliga havets öppna och friska blåst.

Till sist vill vi — på tal om Arköarkipelagen — endast fästa uppmärksamheten på en lika unik som stämningsfull plats därute, nämligen den ensliga lilla griftegården på Aspö strax norr om Arkö. Denna begravningsplats utgör, kan man säga, ett på samma gång tragiskt och vackert minne från forna tider. Här begravdes nämligen bl. a. många av de på havet omkomna, som inte kunde identifieras. Här — bland kummel och blomst — vilar alltså stoftet av mången vittfaren sjöman, som äntligen fått ro och frid efter livets irrfärder. I centrum av de hela reser sig ett gammalt kors, där man kan läsa följande rörande lilla inskription: »Detta är stället, där jag vilar i ro, lika fridfullt är tjället att till domen bebo». Det är emellertid också möjligt, att den där lilla ensliga griftegården ute vid havsbandet med sina stora susande trädpatriarker och viskande minnen från svunna tider en gång i världen varit en pest- eller kolerakyrkogård, vilket dock givetvis inte hindrar, att som sagt även ilandflutna sjömän o. a. där funnit sitt sista vilorum. Kort sagt, ett vackert och underligt litet hörn av den vågomsvallade arkipelagen med korset såsom en trosvis evighetssymbol höjande sin silhuett över marken mot solnedgångens brinnande röda ljusflöden, medan kvällsvinden fridfullt viskar i trädens lövmassor

Ave corus spes unica, såsom det efter Fortunatus långfredagspsalm står ristat på August Strindbergs gravsten

80-ÅRING

Den äldste i församlingen är *Anders Johan Magnusson*, f 29/3 1867 Den pigge åldringen bor i Gåsåker, Arkösund.

Elinstallationen i Jonsbergs kyrka

utförd av

KNEIPPBADENS ELEKTR. BYRÅ NORRKÖPING

Vi rekommendera oss för alla slag av elinstallationer

Tel. 209 43, 309 43

Fotoamatörer, Föreningar och Församlingar
anlita

Ostra Foto
INTE HALVET CARLSSON
GENERALSGATAN 21, NORRKÖPING

Generalsgatan 21 — Telefon 268 21
NORRKÖPING

Specialaffär i FOTO & KINO

Vi uthyra: Filmapparater 8 och 16 mm., Smalfilm, Balloptikon och Skioptikonapparater, Småbildsprojektorer 5 x 5.

VIKBOLANDSBOR!

Behöver Eder *Radio justeras* eller *utbytas* vänd
Eder till

Ingvarssons Radioservice - Kättinge

LUXORRADIO ALLTID I LAGER

Tel. Kättinge 57

Firma EL-MONTERING

(Innehavare: NILS ZETTERBERG)

Linköpingsvägen 36 Telefon 224 85

NORRKÖPING 5

Utför:

ELEKTRISKA INSTALLATIONER
REPARATIONER

Atelier ELEKTRA

Innehavare: Sven Benzein

Trädgårdsg. 3 NORRKÖPING — Tel. 230 08

PORTRÄTT SERIEFOTO

PASS-, GRUPP- och BRUDFOTO
REPRODUKTIONER etc.

Reseffekter och Lädervaror

LIEBERTHS

LÄDERVARUFABRIK

SPECIALAFFÄR: G. RÅDSTUGUGATAN 24

Telefon 239 30

FIRMA GRAVVÅRDAR

Butängsgatan 15 — Telefon 276 26
NORRKÖPING

UTFÖR:

Gravvårdar och Gravanläggningar i
varje önskad granitsort samt Renoveringar

Representant för Jonsberg:

Kyrkovaktmäst. SVEN NILSSON
Tel. Jonsberg 22

Österqvists Blomsterkiosk

Norra Promenaden — Tel. 261 30

NORRKÖPING

REKOMMENDERAS

AB TRYCKSAKER

Hantverkshuset — Tel. 209 52, 234 63

NORRKÖPING

Blanketter alla slag - Tidningar Böcker

ISNÄS JONSBERG

Alltid välkommen till
F:a TORSTEN GRÖNDAHL
ISNÄS - Tel. Arkösund 137
REELLT BEMÖTANDE

ARKÖSUND

Gillesstugans Bageri, Konditori & Café

GILLESTUGAN

Tel. Arkösund 32

Beställningar av Båtar och Snickerier

emottagas av

BRÖDERNA VÅGMANS Snickeriverkstad

Tel. 78 Arkösund

KUNGSBERGETS Specierier
Rekommenderas

I allt som rör branschen vill vi stå våra kunder till tjänst. God sortering av alla varor
Välkommen att julhandla!

Tel. Arkösund 300

HÄSTO SLIP & BÅTVARV

Tel. Arkösund 73

Fullständig varvsrörelse och Mekanisk verkstad
Elektr.- och gassvets. Säljer motorer, bensin,
fotogen och smörjoljor

GUNNAR PERSSONS PLÅTSLAGERI

REKOMMENDERAS

Telefoner: Arkösund 54 — 185

Ring eller besök **Konsum, Arkösund**

God sortering i Specierier, Manufaktur, Husgeråd
och Skor samt Fiskredskap

Särskild Charkuteriavdelning och Mjölkbudik

Tel. Kontoret 29 — Butiken 69

Filial: Jonsberg. Tel. 37

ÖSTGÖTABANKEN

Länsföretag i landets tjänst

ARKÖSUND

ÖPPET: månd., onsd. och fred. kl. 10—12

TAGE LANDQVISTS

SMIDES- & CYKELVERKSTAD

utför inom branschen ifrågakommande arbeten

Tel. Jonsberg 18

VÄLKOMMEN till oss att julhandla
här finnes god sortering av manufaktur, husgeråd,
råd, specierier m. m. Endast kvalitetsvaror.

Humana priser

FIRMA EVERT NILSSON

Tel. Jonsberg 5

Allt för Julen och Julbordet

finnes hos

Carl Ingvarsson, Jonsberg

Telefon Jonsberg 8

BRÖDERNA ASPLUNDS

BUSSTATION

REKOMMENDERAS

Tel. Kättinge 65

Hildings Specierier

Tel. Kättinge 25

Vikbolands Sparbank

Fridhem, Arkösund
Helgfria tisd. och torsd. 10—12

Åsunda, Kättinge
Helgfria lörd. 11—12

REKOMMENDERAS

Utgiven av Jonsbergs kyrkliga sykkretsar

Pris kr. 1:50

Behållningen går till kyrkliga ändamål